8,5 МИЛЛИОН ПҮҮД ТАРЯА ГҮРЭНДӨӨ ТУШААЛГА— МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАДАЙ ХҮНДЭТЭ ЗОРИЛГО

* * *

63 ондо гүрэндэ орооһо таряа бүри ехээр худалдаха гэһэн Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй У Я Л Г А

ртиин XXII съездын, КПСС-эй й удаадахи Пленумүүдэй шиидинүүдые, нүхэр Н. С. Хрущевой ри болон зүбшэлнүүдые бэелүүБуряадай АССР-эй хүдөө ажахын шад орооһо таряа, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр н, бэлэдхэхын тулада оролдосоор хүдэлжэ байна.

публикын колхоз, совхозууд мүэлдэ орооһото болон орооһото-боургамалнуудай тарилгын талмайе мянган гектараар, тэрэ тоодо шэн — 109 мянган гектараар нэмээЭнэ зундаа сагай уларилай таагүй байбашье, хабарай таң эмхитэйгээр үнгэргэгдэһэнэй, ажахын ургамалнуудые тариха хникын улам дээшэлүүлэгдэһэшаар республикын колхоз, совхоолинууд дээрэ ороoһо тарян, хэрэглэгдэхэ кукуруза, бусад муу бэшээр ургуулагдаһан бай-

ьиин таряашадай патриотическа ые дэмжэн, Буряадай АССР-эй ажахын хүдэлмэрилэгшэд арга жонуудаа тооложо үзөөд, мүнөө 7,5 миллион пүүд гү, али түсэхараалагдаһанда орходоо 2,6 милпүүдээр ехэ ороoһо таряа гүрэндэ даха гэжэ шиидээ. Тэрээнһээ гадэ миллион пүүд ороoһо тарян гдажа, гүрэнһөө уриһаар абтаһан эй тарян бусаагдаха болоно. дээрээ мүнөө жэлэй ургасаһаа ллион пүүдһээ бага бэшэ ороoһо тушаагдаха, худалдагдаха бо-

ар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудай бэриин управлениин ажахынууд лион 500 мянган пүүд ороoһо гүрэндэ худалдаха, энэнь түсэхараалагдаһанда орходоо нэгэ он шахуу пүүдээр ехэ юм .Энэ уп-иин «Эрдэм» совхоз 375 мянган пүүд, Охин-Булагай совхоз—250 мянган пүүд ороoһо таряа гүрэндэ худалдаха.

Хориин совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд 1 миллион 500 мянган пүүд, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин — 1 миллион 90 мянган пүүд, Баргажанай үйлэдбэриин управлениин — 670 мянган пүүд ороoһо таряа худалдаха.

Ургаса хуряалга болон хүдөө ажахын бусад бүхы хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэхын тула республикын эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд мүнөө үедэ ехэ оролдолго гаргажа байна.

Республикын бүхы колхоз, совхозууд 1964 оной тарилгада хүсэд хүрэхөөр һайн шанартай үрэһэ хааха, тэрэшэлэн ниитынгээ мал ажалда шухала болохо хэмжээнэй тэжээл бэлэдхэхэ юм.

Совет Буряад ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэхэ зуураа, мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбүүд болон уялгануудаа дүүргэхэ хэмжээнүүдые абана.

Уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын, манай орондо коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөрынгөө туһа нэмэри оруулалсахын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхабди гэжэ Буряадай АССР-эй эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедые, Советскэ правительствые, Никита Сергеевич Хрущевые өөрыень найдуулна.

Энэ уялга Буряадай АССР-эй колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталан абтаа.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 205 (10266) | 1963 оной августын 30, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Шэнэ-Хүрбын таряалан дээрэ

Шэнэ-Хүрбэ тосхон шадархи үргэн нэлэнхы таряалан дээрэ трактор комбайнай хүнхинөөн үдэршье, һүнишье замханагүй. Эндэ Онохойн совхозой 5-дахи отделениин механизаторнууд таряа хуряалгадаа 3—4 үдэрэй саада тээ ороод, бүтээсэ ехэтэйгээр ябуулжа байна. Мүнөө эндэ 2300 га ороoһото ургамалнуудай 400-аад гектарынь баал болгон хадагданхай. Үшөө 200 гаран гектар яарса сэхэ хуряагдаа.

Хатаһан баалнуудые суглуулан сохилгодо дүрбэн «СК-3» комбайн хүдэлнэ. Эндэ дүй дүршэл ехэтэй комбайнернууд Феоктист Солдатов, Михаил Щепотин, Владимир Брылев гэгшэд ажаллана. Энэ жэл механизаторнуудай училищи дүүргэһэн залуу комбайнер Евгений Битаев «СК-3» комбайнаар хара таряанай баал суглуулан сохиходоо, гурбан аха нүхэдһөө дутуугүй, үдэрэйнгөө даабарииe холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Совхозой түрүү жолоошод — Георгий Хлуднев Василий Суворов хоёр эдэ дүрбэн комбайнерай суглуулан сохиһон ороoһые тоог дээрэ абаашадаг юм. Эдэнэр кузоваар дүүрэн ашаатай машинынгаа шадал мэдүүлэн, отделениин түб тээшэ табилуулна. Тиигээгүй һаань, комбайнуудай бункер ороoһоор дүүрээд, байшаха ха юм. Залуу жолоошон Георгий Хлуднев хамагһаа ехэ ороoһо тоог дээрэ асараа. Үдэрэй туршада «ГАЗ-51» машинаараа 12—15 эрьесэ хэжэ, 250—300 центнер ороoһо зөөнэ.

Отделениин тоог дээрэ мүн лэ сүлөө забдагүй хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Эндэ асаргадаһан ороoһон тэрэ дороо сэбэрлэгдэнэ.

Ороoһо сэбэрлэлгэдэ городһоо ерэһэн ажалшад хабаадалсана. Эндэ Улаан-Үдын горпромкомбинадай хүдэлмэришэд Г. Дашидондокова, А. Ковалева, городой бусад эмхи зургаануудһаа ерэһэн Ф. Димов, Н. Гладких, Ф. Ирулин гэгшэд эсэхэ сусахыешье мэдэнгүй, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тоог дээрэ асарагдаһан ороoһые тэрэ доронь һайн шанартайгаар сэбэрлэнэ.

Сэбэрлэгдэһэн ороoһон эндэ удаан байдаггүй. Улаан-Үдын 1-дэхи авто-ажахын жолоошод һайн дураараа үдэшэ гү, али һүниндөө эндэһээ ороoһо ашаад, бэлэдхэлгын пунктда абаашана. Иигэжэ һаянай 2 үдэрэй туршада 700-аад центнер ороoһо гүрэнэй амбаарта асарһан байна. Эдэ жолоошодой дундаһаа В. Собенников, Д. Козулин болон бусад илангаяа ехэ ороoһо бэлэдхэлгын пунктда зөөгөө. Жэшээнь, үнгэрөөшэ амаралтын үдэр 70-аад километр зайтай газарта 3—3 эрьесэ хэжэ, 200 гаран центнер ороoһо гүрэндэ тушааһан.

Тус отделениин тракторно-таряан ажалай бригадын эрхилэгшэ Архим Леонович Спиридонов иигэжэ хөөрэнэ:

—Таряа хуряалгаяа бүхыдэнь сентябриин 10—15 болотор дүүргэхэ зорилготойбди. Гүрэндэ ороoһо худалдаха уялгаяа бүришье урид дүүргэхэ байхабди. Мүнөө таряа хуряахынгаа хажуугаар намарай паар хахалнабди, мүн кукурузын силос даранабди. Энэ хүдэлмэридэмнай городой хүдэлмэришэд баһал ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Тиигэһэндэнь ехэ баяртай байнабди,—гээд хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Тус отделениин хүдэлмэришэд хэлэһэн үгэдөө эзэн боложо, ороoһо таряагаа богонихон болзорто һайн шанартайгаар хуряаха социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ аабза гэжэ найдагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Улаан-Үдын 1-дэхи авто-ажахын жолоошон В. Собенников ороoһо ашаалаад, харгы замдаа ябахаар бэлэн болонхой. 2. Тоог дээрэ ажаладаг хүдэлмэришэд сэбэрлэгдэһэн ороoһые автомашинануудта дары түргэн ашаалжа, Улаан-Үдын элеваторта ябуулна. 3. Жолоошон Г. Хлуднев «СК-3» комбайнай бункерһаа машина дээрээ ороoһо ашаалжа байна.

Ц. Бабушеев.
фотонуудынь авторай.

Хүдэлмэриин 14 үдэртэ

Охин-Булагай совхозой 2-дохи отделениин таряалан дээрэ энэ жэл шэниисын муу бэшэ ургаса хуряагдахаар хүлеэгдэнэ.

Ажахынгаа энэ баялигые гээлтэ хоролтогүйгөөр, богонихон болзор соо хадажа абахын тула, совхозой механизаторнууд ороoһо таряагаа амяарлан хуряажа эхилээ. Эндэ эртэ үглөөнһөө эхилээд, харанхы һүни болотор тракторнуудай, комбайнуудай хүсэтэ хүнхинөөн огто замханагүй. Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд Филарет Дмитриевич Васильев, Семен Васильевич Катерин гэгшэд лафетнэ жаткануудаар шэниисэ баал болгон хадаха зуураа, даабариингаа ёһоор үдэрэй 16 гектар хүл дээрэһээнь унагааха байһан аад, 25—30 гектар унагаана.

Тус отделенидэ таряа хуряалгын түрүүшын 6 үдэрэй турша соо 700 гектар шэниисэ баал болгон хадагдаад байха юм. Мүнөө эндэ хатаһан баалнуудаа суглуулан сохижо эхилээ.

Эндэхи механизаторнууд таряа хуряалгаяа бүхыдэнь хүдэлмэриин 14 үдэрэй хугасаа соо дүүргэхээр зоригжонхой.

И. Ткачев,
манай штатнабэшэ корр.

Советско-югославска хэлсээн

БРИОНИ. КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, Югославиин Социалис Федеративна Республикын президент, СКЮ-гэй генеральна секретарь Иосип Броз Тито хоёрой хоорондо августын 26 ба 27-до хэлсээн болоо.

Уласхоорондын байдал, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ талаар хоёр ороной ажал ябуулга, энэ талаар саашанхи алхамуудые хэхэ арга боломжонууд, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политика бэелүүлхэ шухала асуудалнууд, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха талаар саашадаа гаргагдаха хүсэлэл оролдолгонууд, хүгжэжэ байһан оронуудта туһаламжа үзүүлхэ талаар советско-югославска харилсаа холбоон, колониализмые хүсэдөөр усадхаха болон уласхоорондын оршон байдал гуримшуулгада, арадуудай хоорондын таатай һайн харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ хамаатай бусад асуудалнууд хэлсээнэй үедэ али бүхы талаһаа зүбшэгдэһэн байна.

Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй шухала асуудалнууд тушаа, эб найрамдалай, демократиин болон социализмын түлөө тэмсэлдэ социалис болон бусад түрүү хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ тушаа нүхэд Н. С. Хрущев, И. Броз Тито һанамжануудаа мэдэлсээ.

Советско-югославска харилсаа али бүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ тусгаар анхарал хандуулагдаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ СФРЮ-гэй президент хоёр мүнөө хэлсээ хэхэдээ, уласхоорондын байдалай болон хоёр ороной хоорондохи харилсаанай гол асуудалнуудаар хүсэд үгэеэ ойлголсодог, нэгэн адли һаналтай байгаа.

(ТАСС).

ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО
ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭНҮҮД
ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО

Чезаре Мердзагортой Н. С. Хрущев уулзаба

ЮНИ, августын 28. й корреспондентнүүд ров, И. Титов иигэжэ лна: Брионидо амарһан КПСС-эй ЦК-гай хи секретарь, СССР-эй рнүүдэй Соведэй Түэ Н. С. Хрущев эндэ байһан Италиин сенаүүлэгшэ Чезаре Мердй мүнөөдэр уулзажа, эй хөөрэлдөө.

Хрущев, И. Броз журналистнуудтай уулзаба

ОНИ, августын 28. й корреспондентнүүд ров, И. Титов иигэжэ лна:

Р-эй Министрнүүдэй й Түрүүлэгшэ Н. С. , СФРЮ-гэй президент Броз Тито энэ үдэшэ огослав болон гадааонуудай бүлэг корресгнүүдтэй Сагаан Вилла лзаа.

вида амархын тулаетскэ правительствые огшын айлшалжа ошобүхы оронуудай олоугаа ехэр һонирхоһон Энэ аяншалгые харуулшада дэлхэйн элдэб й газетэнүүдэй, агенудай, радиогой болон 100 гаран корентнэр Югослави ерээ.

Бүд нэхэгшэдтэ айлшалба

БРИОНИ, августын 28. ТАСС-ай корреспондентнүүд Д. Бочаров, И. Титов иигэжэ дамжуулна:

Нина Петровна Хрущева Йованка Броз хоёр мүнөөдэр Пула город соогуур аяншалаа. Арадай - сүлөөрэлгын тэмсэлэй баатар Ольга Банай нэрэмжэтэ трикотажна фабрикада тэдэнэр хүрэжэ, үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргалгатай танилсаа. Фабрикын коллектив хүндэтэ айлшадые хани халуунаар амаршалаа.

Түмэр замай транспортын хүдэлмэришэдэй профсоюзай XVIII съезд

МОСКВА, августын 28. (ТАСС-ай корр.). Түмэр замай транспортын хүдэлмэришэдэй профсоюзай XVIII съезд түмэр замшадай соёлой түбэй байшан соо мүнөөдэр нээгдээ. Съезд хадаа профсоюзай ЦК-гай болон шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэхэ, профсоюзай хүтэлбэрилхы органуудые болон СССР-эй профсоюзуудай XIII съездэ ошохо делегадуудые һунгаха байна.

Профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Е. Т. Чередниченко тоосоото элидхэл хээ.

ЭКОНОМИКЫН АСУУДАЛ

КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ПРОДУКЦИИН ҮНЭ СЭН ЯАХАДАА ЕХЭБ?

Республикын колхоз болон совхозууд 1962 онии мүнгэн олзо доходой талаар хангалтагүйгөөр дүүргэһэниинь мэдээжэ. Гансахан совхозууд 1015 мянган түхэриг гарзатайгаар гараа һэн.

Һаяхан КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет колхоз. совхозуудай 1963 оной нэгэдэхи хахадай ажахын-финансова дүнгүүдые сэгсэлэн хаража үзэһэн байна. Эдэ дүнгүүд мүн лэ хангалтагүй байжа, саашадаа ажахын энэ жэлые амжалтатайгаар дүүргэхэдэ тон бэрхэшээлтэй болоод байһаниинь элиинэлэгдэбэ.

Колхоз, совхозуудай ниитын ажахые хүгжөөхэдэ юун һаад хэнэб гэхэдэ, ажахын һалбари бүхэндэ урдын дутагдалнууд дахин лэ дабтагдаһаар байна. Ажахын яаралтай хүдэлмэрнүүд саг соогоо хэгдэнэгүй, хүдэлмэриин шанар олон ушарта муу байжа, продукци абалга доошоно, хараалагдаһан түсэб дүүргэгдэнэгүй бшуу. Мүнөө жэлдэнье олохон совхоз, колхозууд зарим үнэтэ ургамалнуудые тариха түсэбөө дүүргээгүй, ургасын хойноһоо мууса харууһалһан, пар хахалалгаяа уняжагайруулжа, шэнэ газар элдүүрилхэ түсэбөө бэелүүлээгүй байшоо.

Жэлэй түрүүшын хахадта республика дотор адуу малай гарзалха, малай һубайрха, хожорхо баримтанууд урдынхидаал адли ехэ байһан зандаа. Республикын совхозуудта энэ үедэ 1867 мянган түхэригэй сэнтэй мал үхэл гарзада ороһон байха юм. Мүн үйлэдбэриин арга боломжонуудые хэрэглэжэ шадаагүй дээрэһээ нилээд ехэ һүн, мяхан, үндэгэн дутуу абтаһан байна. Гансахан совхозуудта түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 4142 мянган түхэригэй продукци бага абтаа бшуу. Энэ ушарта малай һубайрһан дээрэһээ алдагдаһан ашаг шэмэнь хараада абтанагүй. Тэрэниие тоолохо болоо юм һаа, хэдэн зуу мянган түхэриг болохо. Эдэ шалтагаанууд дээрэһээ боложо, олохон колхоз, совхозууд жэлэй түрүүшын хахадта гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые, илангаяа һү худалдаха түсэбөө дүүргээгүй ха юм.

Колхознууднай үнгэрһэн 6 һарын туршада нёдондоной энэ үеынхиһээ 294 мянган түхэригэй олзо доход бага абаһан байна. Совхоз, колхозууд гүрэндөө хүсэд һайн шанартай продукци тушаагаагүй дээрэһээ нилээд ехэ хохидолдо ороно. Тусхайлбал, бэлэдхэлэй пунктда туранхай, жэжэ мал тушаагдана. Һүнэй тоһолигынь бага аад, муухай байна.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ГАРГАША ҮЛҮҮ ЕХЭ

Хүдөө ажахын продуктнуудые түсэбһөө доогуур абахын хажуугаар ниитын мүнгэ зөөри гам хайрагүйгөөр гаргашалха ябадал ажахынуудай мүнгэн жасада айхабтар ехэ хохидол ушаруулна. Энээнһээл боложо продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ байна ха юм.

Мал ажалай продуктнуудые абалгада үлүү ехэ гаргаша хэгдэһэнэй уршагһаа боложо, центнер һүн 14 түхэриг 42 мүнгэтэ байхаар хараалагдаһан аад, тэрэнь 21 түхэриг 83 мүнгэнэй болошоо. Эбэртэ бодо малай шэгнүүрэй нэмэлтэ центнерынь 72 түхэриг 48 мүнгэтэ байха түсэбтэй аад. бодото дээрээ 163 түхэриг 20 мүнгэтэ болоһон байна. Мүн иимэрхүү байдал гахай шахалганда үзэгдэнэ.

Жэлэй түрүүшын хахадта 1 центнер һү абахын тула түсэбөөр 118 тэжээлэй единицэ гаргашалагдахаар хараалагдаһан байбал, тэрэнь аяар 173 тэжээлэй единицэ болошоо. Буруу, хашарагуудые шахан таргалуулхадаа нэмээһэн центнер бүхэндэнь 726 тэжээлэй единицэ гаргашалагдахаар хараалагдаа һаа, тэрэнь 1080-да хүрэһэн байха юм. Мухар-Шэбэрэй управлениин совхозуудта гахай шахан таргалуулхадаа центнер нэмэлтэдэнь 700 тэжээлэй единицэ гаргашалха түсэбтэй байбал, тэрэнь 1668-да хүрэһэн байха юм. Ондоогоор хэлэбэл, эндэ 2,5 дахин ехэ тэжээл гаргашалагдаа бшуу.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, малда эдюулэгдээгүй аад, саарһан дээрэһээ бэшэгдэжэ, тэрэнэй түлөө түлбэри үгтэһэн тэжээл, һаагдаһан һүн, абтаһан мяхан дээрэ тохогдоно гээшэ. Жэшээнь, Хяагтын совхозой хоёрдохи фермэдэ үнеэн бүхэндэ сүүдхэдээ 102 килограмм силос эдюулэгдээ гэжэ тоологдоһон байна. Зүгөөр эды шэнээн ехэ силос эндэхи үнеэдтэ үгтөөгүй. Яахадаа иимэ ушар тохёолдооб гэхэдэ, силос даралгын үедэ хооһон хуурмаг мэдээнүүдые үгөөд, тэрэ хүдэлмэриин түлөө түлбэри үгэжэрхиһэн хадаа тэрэнээ гаргашалаагүйдэнь аргагүй болоно ха юм.

Сэлэнгын совхозой дүрбэдэхи фермэдэ 2500 центнер саахарай свёкло гутаажа хаяһан байгаа. Теэд тэрэнэй түлөө зэмэтэ хүнүүдые хэһээхэ байһан аад, тэрэ свёклые һү абалгада гаргашалагдаа гэжэ тоолоһон байна.

Иимэ байдал имагтал колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулһанһаа, ажахын-финансова байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлдэггүй дээрэһээ болоно гээшэ. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин бүхы газарта продукци абалгада хэды шэнээн ажал хэгдэхэ, хэды тэжээл, мүнгэ зөөри гаргашалагдахаб гэжэ лимит табигданагүй. Тиимэһээ бригада, фермэ, отарануудта ямаршье хэмжүүргүйгөөр мүнгэ зөөри гаргашалагдана. Илангаяа колхоз, совхозуудта ажалай түлөөһэ үгэхэ гурим баримталагданагүй, колхознигуудта олоһон ажалта үдэрыень харалсангүйгөөр үлүүсэ түлбэри үгэхэ ябадал али олон үзэгдэнэ.

ХАМТЫН МҮНГЭ, ЗӨӨРИ ҮРИГДЭНЭ

Эдэ бүгэдэһөө гадна гүрэнэй, колхозой мүнгэ зөөри хайра гамгүйгөөр үрихэ, хүнүүдэй хэһэн ажалые харангүйгөөр мүнгэ түлэхэ, колхоз, совхозуудай малые андалдаха, хамтын зөөрине үнэ сэн багатайгаар худалдаха, зээлеэр үгэхэ баримтанууд олон ушарна.

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынуудта энэ тэрэ хүдэлмэриин дүүрэхэдэ зугаанайр хэхэ, «сэржэмдэхэ» гэхэ мэтээр хамтын мүнгэ зөөри гаргашална.

Зарим колхоз, совхозуудта нилээд ехэ мүнгэ хүнүүдтэ гаргашалхыень үгэжэрхёод, хэдэн жэлэй туршада тэрэнээ бусаажа абадаггүй гэхэ гү, али энэ тэрэ саарһан үнэмшэлгөөр «гаргашалагдаа» гэжэ тоолохо буруу ябадал үзэгдэнэ.

Байгша оной июлиин 1-нэй байдалаар республикын колхозуудта аяар 2,5 миллион түхэригһөө дээшэ мүнгэ зөөри энэ тэрэ эмхи зургаануудта, хүнүүдтэ үгтөөд, бусаагдаагүй байһаар. Гадна 350 мянган түхэриг мүнгэ колхознигууд колхоздоо үритэй байха юм.

Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд оршо, гаршынгаа сметые баримталангүй, энэ тэрэ хүдэлмэридэ үлүү ехэ мүнгэ гаргашалжа үргэлжэлһөөр.

Гүрэнэй, хамтын мүнгэ зөөри гаргашалхын тула элдэб янзын арга хэрэглэдэг байна. Жэшээнь, Түнхэнэй «Сибиряк» колхоздо байгша оной нэгэдэхи кварталда колхознигуудай хамтынгаа жасада нилээд ехэ үритэй байгаашье һаань, колхознигуудай хүдөө ажахын налог түлэлгэндэ, газетэ, журнал захилганда, радио болон кино хараһанай түлөө 27 мянган түхэриг гаргашалһан байха юм.

Энэ управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо гаражые даагшада элдэб запчастьнуудые Эрхүү, Слюдянка городуудһаа абахынь тула мүнгэ үгэхын хажуугаар, поршоонхонуудые барюулһан байна. Хяагтын управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо салин хүлһэнэйнь түлөө гэжэ, хүнүүдтэ 1000 түхэриг хүрэтэр мүнгэ үгэдэг муу заншалтай. Энээн дээрэһээнь боложо олохон колхознигууд хамтынгаа жасада үритэй болошоно.

Зарим газарта хуули бусаар элдэб хүнүүдһээ гэр, запчастьнуудые, элдэб материалнуудые худалдажа абаха ябадал гарадаг. Иимэ баримтанууд илангаяа Хориин, Түнхэнэй управленинүүдтэ үзэгдэнэ. Жэшээнь, Түнхэнэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз элдэб хүнүүдһээ 424 түхэригэй ДКУ-1,2, түхэлэй тээрмэ худалдажа абаһан байба. Зүгөөр иимэ машина юрын хүндэ хаанаһаа байха бэлэй.

Элдэб хомхой хобдог хүнүүдэй үгэсэлгөөр хэгдээгүй хүдэлмэриин түлөө наряд бэшэхэ, хүдэлмэриин нормо доошонь оруулха, тэрэнэй түлбэриие үргэхэ баримтанууд али олон ушарна. Тиихэдээ гүрэнэй, хамтын мүнгэ зөөриие танил талаяа, түрэл гаралаа харалсажа үлүү ехээр үгэхэ гээшэ саашадаа ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэдэ айхабтар ехэ һаад ушаруулха байһаниинь элитэ. Үнгэрһэн 6 һарын туршада Саянай совхоздо худал хуурмагаар табигдаһан нарядаар аяар 3161 түхэриг мүнгэн түлэгдөө гэжэ элиигэгдэбэ.

Республикын ажахынуудта мэлай тоогой бүридхэл муугаар табигдаһан дээрэһээ малые хулгайлха, мал ажалай продукциие үбэршэлхэ ябадал гарана.

Колхоз, совхозуудта захиргаанай, хамһабариин хүдэлмэридэ ябагшадай тоо үсөөрүүлхэ хэмжээн хүсэдөөр абтанагүй. Тиимэһээ хүнгэн машинын жолоошод, бригадирнуудай энэ тэрэ туһалагшад, элдэб инспекторнүүд үлүүсэ олон болошонхой. Жэшээнь, совхозуудай үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байһан 13 хүдэлмэришэндэ нэгэ тушаалтан хүртэнэ.

ХИНАЛТА, ШАЛГАЛТА ҺУЛА

Колхоз, совхозуудай ажахын-финансова хэрэгтэ бии байгаа эдэ олон дутагдалнууд юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, үйлэдбэриин управленинүүдэй зүгһөө хиналта, шалгалта һула байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэд саг зуурын хүдэлмэреэр һамшаад лэ, колхоз, совхозуудай экономикые хододоо гүнзэгыгөөр шудалнагүй, ажалай эмхидхэлые, тэрэнэй түлбэриие гуримшуулха гэжэ хүсэдөөр оролдоногүй.

Колхоз, совхозуудай экономикын түлөө үйлэдбэриин управленинүүдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдэндэ шанга эрилтэ табиха саг ерээ.

Байгша оной түрүүшын хахадай ажахын-финансова талаар колхоз, совхозуудай байдалые хаража үзэхэ зуураа, КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет элиинэлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхаха, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха түсэб эрхэ бэшэ дүүргэхэ эрилтэнүүдые Хүдөө ажахын продуктнуудай абаха, бэлэдхэхэ министерстводо, үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудта, хүдөөгэй парткомуудай секретарьнарта табиһан байна.

Тиимэһээ үйлэдбэриин управленинүүд, хүдөөгэй парткомууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон парторганизацинуудай секретарьнар мүнгэ зөөри гаргашалгада бии байгаа дутагдалнуудые, хорото ябадалнуудые дары усадхажа, саашадаа захиралтын элдэб тушаалда хүдэлэгшэдэй тоое үсөөрүүлжэ, гүрэнэй хамтын жасада үритэй байһан хүнүүдэй үри шэрыень түлүүлхэ уялгатай.

Гүрэнэй, хамтын мүнгэ зөөри наринаар гаргашалхын тула бүхы фермэ, бригада, звено бүхэнэй һара бүридэ гаргашалха мүнгэ зөөри тодорхойгоор түсэблэгдэхэ ушартай. Тиигээд тэрэнэй хэр зүбөөр бэелүүлэгдэжэ байһыень хинан шалгаха шухала. Түсэбөөр хараалагдаһан продукци абаагүй аад лэ, үлүүсэ мүнгэ зөөри гаргашалһан баримтануудые тэрэ доронь фермэ, бригада, звеногой хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, зэмэтэ хүнүүдтэ шанга хэмжээн абтаха болоно.

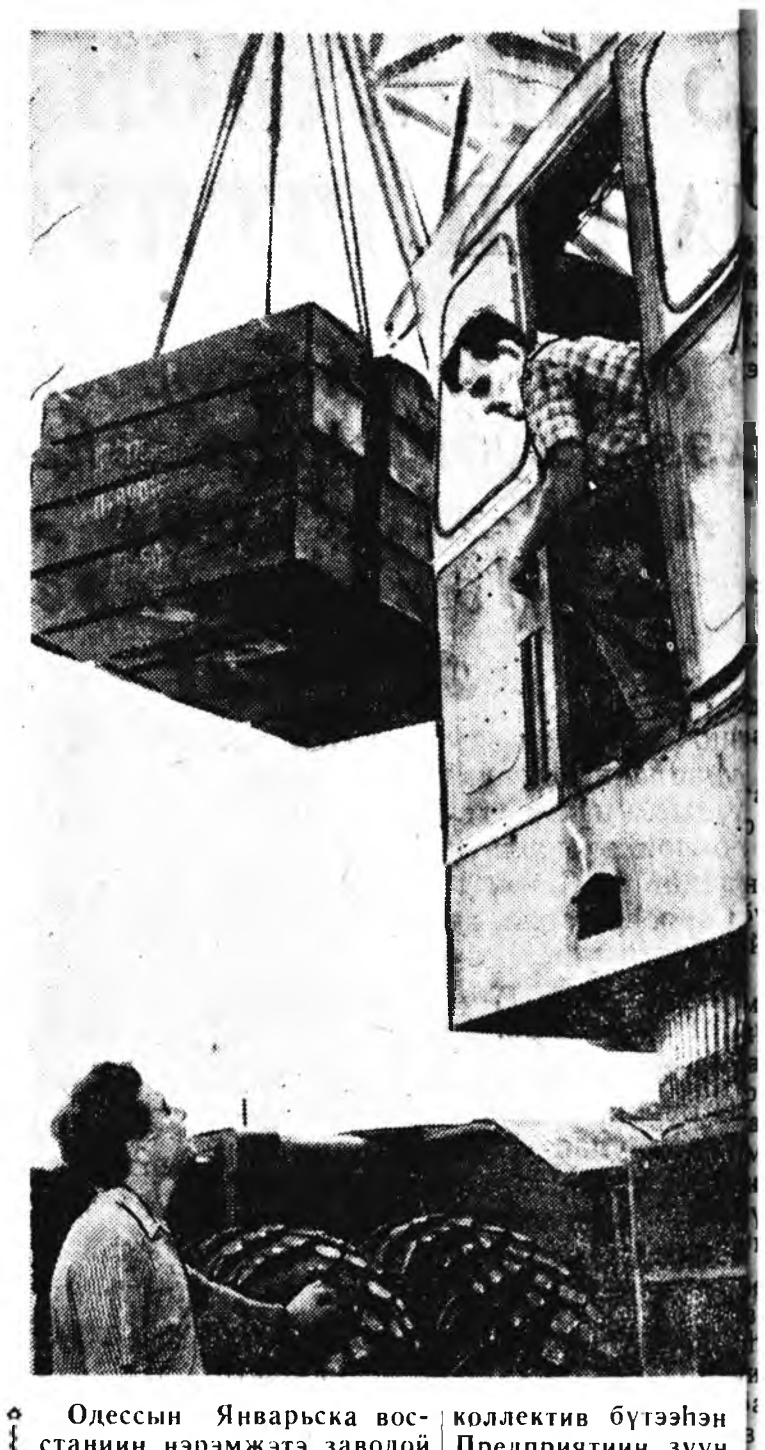
Продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, тэрэниие абалгада бага гаргаша хэхэ, фермэ бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха, үйлэдбэриие томодхожо, тусхай шэглэлтэй болгохо асуудалнууд үйлэдбэриин управленинүүдэй, совхозуудай дирекцинүүдэй, колхозуудай правленинүүдэй саг үргэлжын анхаралда байха зэргэтэй.

Продукци абахын түлөө хэды шэнээн гаргаша хэгдэнэб, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн хэр ехэб гэжэ мэдэнгүйгөөр ажахые хүтэлбэрилхын аргагүй. Тиимэ хадаа иимэ шэнжэлэлгэнүүдые гансахан ажахын хүтэлбэрилэгшэд, бухгалтернууд болон экономистнууд хэхэ бэшэ, мүн бүхы мэргэжэлтэд, отделени, фермэ, бригадануудай хүтэлбэрилэгшэдһөө эхилээд бүхы малшад, механизаторнууд, барилгашад болон бусад хүдэлмэрилэгшэд хэхэ ушартай.

Үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудые гүйсэдөөр ашаглаха хэрэгтэ колхоз болон совхозуудта эмхидхэгдэжэ байгаа «Экономическа шэнжэлэлгын бюро» ехэхэн туһаламжа хүргэхэ болоно. Ажабайдал дээрэһээ хараад үзэхэдэ, энэ бюрогой гэшүүд саг үргэлжэ сугларжа, һарын, кварталай тоо баримтануудые шэнжэлэн үзэжэ, үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэдэ үнэтэ дурадхалнуудые оруулдаг байһаниинь һайшаалтай.

Гэхэтэй хамта совхозуудай хүдэлмэришэдые, колхознигуудые даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха, гүрэнэй, хамтын зөөри наринаар хамгаалха, элдэб үрилтэ, үбэршэлгэ гаргаха ябадалтай эрид тэмсэхээр хүмүүжүүлхэ гээшэ айхабтар ехэ удха шанартай.

Б. ЛОБСАНОВ,
республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министрэй орлогшо.

Одессын Январьска восстаниин нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэрилэгшэдэй ухаалан зохёоһон, юумэ үргэдэг «Январец К—101» гэжэ кранай шэнэ модель. Энэ кран зуун тонно ашаа даадаг, байраяа түргэнөөр урилдаг, ашаа хэдэн арбаад метр үндэртэ үргэн гаргадаг юм. Предприятиингаа зуун жэлэй ойдо бэлэг болгон шэнэ машиные заводой коллектив бүтээһэн. Предприятиин зуун ой һаяар гүйсэдхэхэ [...]раг дээрэ; ахалагша [кон]структор Сергей [...] слесарь-туршагша Мельник (саада [...]дань) гэгшэд туршаж[а ...]хын тулада бүтээгдэ[...]рүүшын краниие ш[...] байна.

ТАСС-ай фотохро[ника]

Тоогоороо бэшэ, шадалаар

Арадай ажахын Советэй ээлжээтэ заседани дээрэ Зүүн Сибириин экономическа районой предприятинуудаар салин хүлһэндэ һомологдоһон мүнгэнэй хэр зүбөөр гаргашалагдажа байһан тухай шухала асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Байгша оной түрүүшын хахадта совнархозой предприятинуудта түсэбөөр хараалагдаһанһаа үлүү 4 мянга гаран хүдэлмэришэд ажаллажа, тэдэнэй түлөөһэндэ 3,1 миллион түхэриг үлүү гаргашалагдаһан байна. Энэ үе соо салин хүлһэндэ табигдаһан мүнгэ үлүү гаргашалха ушар 128 дахин үзэгдөө. Харин тэрэ мүнгэ зөөри бусааха тушаа зохихо хэмжээнүүд хүсэд абтанагүй.

Экономическа районой олохон предприятинуудта хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсын ургалта тэдэнэрэй салингай ургалтаһаа гээгдэжэ ябана. Энэ хадаа социалис үйлэдбэриин гол ёһо гуримай зарим газарта үшөөл хазагайруулагдадаг байһаниие гэршэлнэ. Иимэ ушар Буряадай АССР-эй «Теплоавтоматика». Кировэй нэрэмжэтэ, Клюевскын модоной, Ул[...] шэлэй, эндэхи хирпи[...] водуудта, барилгын [...]нуудай Татауровска[...]надта үзэгдэнэ. Мүн Эрхүүгэй областии[н] предприятинуудта дутагдалнууд бии.

Энээнэй гол шал[тагаан...]дай нэгэниинь гэхэ[...]приятинуудаар ажа[...]ническэ зүб нормо та[...]рэниие саг соонь хар[...]жэ байха хүдэлмэр[...] табигданхай гэжэ [...] ажахын Совет т[...] Тиимэ дээрэһээ ол[...]приятинууд валовой [...] гаргаха түсэбөө аж[...] тээсэ дээшэлүүлһэнэ[...] бэшэ, харин түсэбһө[...] хүдэлмэришэдые дүүргэнэ ха юм.

Иимэ дутуу дү[...] дары усадхаха туша[...]хой хэмжээ ябуул[...] арадай ажахын С[...]раалба.

Түсэб хүдэлмэриш[...]гоор бэшэ, харин тэд[...] гэжэл шадабаряар[...] бүтээсэтэй ажалаар [...]дэхэ ёһотой гэжэ түс[...] соо заагдана.

Орон соогоо эрхим бригада

Ой модоной, саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай Центральна Комитедэй Президиум «СССР-эй ой модоной промышленностиин эрхим бригада» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба.

Байгша оной түрүүшын хахадта ажалай эрхим амжалта туйлаһан Хандагатайн леспромхозой бригадир, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Алексей Павлович Кудряшовой хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадада «СССР-эй ой модоной промышленностиин эрхим бригада» гэһэн нэрэ олгогдожо, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан вымпел барюулагдаба.

Н. Тюрнев.

Олон мянганай арьбалалта

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод дээрэ уралан наринжуулагшад, ухаалан зохёогшодой хүдэлмэри жэл бүридэ үргэн далайсатай боложо, тэдэнэй тоо олошорно.

Жэшээлхэдэ, 1961 ондо хамта дээрээ 358 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ уралан наринжуулгын 720 дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ 941 иимэ дурадхалнууд орожо, 360 мянган түхэриг алмагдаа. Энэмнай урда жэлэйхиһээ 219 дурадхалаар олон болоно бшуу. Тиихэдэ байгша оной түрүүшын хахадта үйлэдбэридэ 466 үнэтэ дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдэжэ, 174 мянган түхэригөөр олзотохо арга олгоо юм.

Заводой табан бэрхэшүүлдэ «Буряадай АССР-эй габьяата уралан наринжуулагша» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Тэдэнэй гоодо тус тустаа 28—50 гаран дурадхалнуудые оруулжа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн конструктор И. К. Кузьмин, технолог В. Г. Пустовалов, слесарь С. М. Захватихата, ахалагша мастер И. К. Воробьев, технолог И. И. Шкурко гэгшэд оролсоно.

Мүнөө заводой юһэн хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэн уралан наринжуулагша болонхой.

А. Филонов,
ЛВРЗ-гэй технолог.

Үндэр наһатанай звенодо

Тэдэнэр бүхыдөө тиимэшье олон бэшэл даа — оройдоол дүрбэн хүн: звеное даагша, И. Л. Каленов, хүдэлмэришэд М. И. Абдулин, М. И. Мостовской, В. А. Аскаров гэгшэд. Эдэнэр бүлгэдөө дүй дүршэл ехэтэй, хуушанай габьяата хүдэлмэришэд юм. Мүнөө эдэнэр ажалай наһанһаа үни үнгэржэ, бултаараа пенсидэ гаранхай.

Хэды тиимэ байбашье, совхоздо үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгын гү, али таряа хуряалгын халуун хаһын ерэхэдэ, эдэнэр гэр гэртээ миин һуужа шададаггүй. Шадаха зэргээрээ түрэл совхоздоо туһалха гэжэ үнэн сэдьхэлээрээ оролдодог.

Энэ туһаламжань һүүлэй һүүлдэ тиимэшье бага бэшэ байдаг.

Мүнөөшье эдэнэр гэрэйнгээ дүрбэн ханые хараад, миин байжа шадангүй, отделениингээ эрхилэгшэдэ ерээд:

— Бидэнэртэ морин косилка, тармуур үгэгты, тиигээд сабшалангайнгаа нэгэ захаһаа горитойхон хэһэг таһалжа үгыт даа. Ниитынгээ адууһа малда үбһэ тэжээл бэлдэхэ һанаатайбди,— гэбэд.

Дүрбэн үбгэжөөлэй энэ дурадхалынь хүндэтэйгөөр хүлеэгдэн абтаа һэн. Тиигэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлдэхэ түсэб дээрээ Исай Леонтьевич Каленовой звено 400 центнер үбһэ бэлдэхэ гэжэ бэшэһэн байгаа.

Мүнөө энэ зураг буулгажа абахын үедэ нүхэр Каленовой звено 450 центнер үбһэ бэлэдхэнхэй байба. (Баруун гарһаа). Отделениин эрхилэгшэ С. Д. Доржиев тус звеногой гэшүүдые үбһэ бэлэдхэлгэн дээрэ амжалта туйлаһанайнь түлөө баярые хүргэжэ байна.

Зураг дээрэ: дүрбэн үбгэжөөлһөө гадна тэдэнэй эдир туһалагшанарые харанат. Эдэнь 6-дахи классай һурагша Леня Казаков, 5-дахи классай — Ваня Краснояров, 4-дэхи классай — Саша Каленов, урда захадань байгааша хүшэн солбон, эгээн эдир туһалагша, 2-дохи классай һурагша Боря Мостовской.

Баяр хүргэһэндэнь эдэнэр урмашаад, тэрээндэнь харюу болгон 600 центнерһээ доошо бэшэ һайн шанартай үбһэ бэлэдхэхэбди гэбэ. Шадаал һаа үшөө ехэ тэжээл бэлэдхэхэ байхабди гэжэ тус звеногой гэшүүд отделениингээ эрхилэгшые найдуулба.

Я. Оршанский.
Фотонь авторай.
Хяагтын совхоз.

Хүндэтэ нэрээ суурхуулна

Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин һү һаалиин гүүртэ коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм.

Энэ ушар хадаа гүүртынгээ үндэр нэрые габшагай ажал хэрэгээрээ харюулха гэжэ эндэ хүдэлдэг хүн бүхэниие бүришье харюусалга ехэтэйгээр уялгална.

Гүүртые даагша коммунист Доржи Цыреновэй оролдолгын ашаар үбэлдөө бардам хүрэхэ үбһэ, зелёнко, силос һаамхай үнеэдтээ эдюулхээр бэлэдхээд, энэ гүүртынхид гүрэндөө һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 20-до дүүргэһэн байна. Һаалишад Мария Ринчинова, Дулма-Сурун Цыдынова, Мария Жигжитова гэгшэд үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 10—12 литр һү һаана. Ажалайнгаа эршые эдэ нүхэд мүнөөшье һуладханагүй.

Үнгэрһэн долоон һарын дүн хараад үзэхэдэ, залуу һаалишад М. Ринчинова, Д. Цыдынова, М. Жигжитова 18—18 үнеэдэйнгээ тус бүриһөөнь дунда зэргээр 1236—1443 килограмм һү һаанхай.

Жэшээнь, М. Ринчинова 18 үнеэнһээ долоо һарын туршада 25988 килограмм һү һаагаа. Энэнь үнеэн бүриһөө 1443 килограмм һүн һаагдаһан болоно. Д. Цыдынова 24947 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1385, тиихэдэ Н. Жигжитова 22262 килограмм, үнеэн бүриһөө 1236 кг. һү һааһан зэргэтэй болоно.

Энэ гүүртын һаалишад үнеэдээ һаахын хажуугаар үбһэ хуряалгада, силос даралгада эдэбхитэйгээр хабаададсадаг юм. Тиигэбэшье август һара соо һү һаалгаяа доошолуулаагүй.

Коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй энэ гүүртын малшад һү һааха, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб ноябриин 7 болотор сүм дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абанхай. Тэрэнээ дүүргэхэнь дамжаггүй.

Д. Доржиев.

Жэлэйнгээ түсэб— ноябриин 7 хүрэтэр

Жэлэйнгээ түсэбые Агуухэ Октябриин 46 жэлэй ойн болотор дүүргэхэ уялга абаһан Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай колбасагай заводойхид һаяхан ажалай шэнэ амжалта туйлаба. Эдэнэр августын 20-доор колбасагай зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ юһэ һарынгаа түсэб дүүргээд, октябриин түсэбөөр хэдэн зуугаад центнер элдэб янзын колбаса гаргаа.

Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал, тус заводойхид үйлэдбэриингөө талмайе үргэдхэнгүйгөөр 1400 гаран тонно продукци нэмэжэ үгөө. Заводой олон хүдэлмэришэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Жэшээлхэдэ, Н. Прохоровагай хүтэлбэрилдэг шпицовщигуудай бригада, мяха отолдог А. Крутько, А. Рупышев болон бусад халаанайнгаа даабари 6 часай туршада дүүргэнэ.

Д. Цыренов.

ГУРБАНАЙ ОРОНДО ХОЁР ХҮН

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай шанаржуулгын фабрикын вольфрамай руда бутаргадаг отделенидэ оробол мантан томо механизмуудые харахат. Буряадай промышленностьдо хэрэглэгдэдэг машинануудай эгээл томонуудынь эндэ гэхэдэ хамаагүй. Жэшээлхэдэ, руда бутаргадаг томо машинын хабхагые мулталжа абахын тула «С-80» маркын трактор хэрэглэгдэдэг юм.

Теэд иимэ томо, ехэ хүсэтэй машинануудые хэрэглээгүйдэ аргагүй. Газар дороһоо шулуутайгаар малтагдажа асарагдаһан руда тээрмэдэжэ, бутарган жэжэлхэ гээшэ тиимэ амархан, хүнгэн хэрэг бэшэ ха юм.

Гурил болотороо бутаргагдаһан шулуун сооһоо үнэтэ металлай руда угаагдажа, илган абтадаг гээшэ. Эндэ ажаллахада бэрхэтэй, харюусалгатайшье: оньһото техникэнь олон. Гадна тээрмэдэгдэжэ үлтиргэгдэһэн рудагай тооһо шоройһоо һэргылхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ хүдэлмэришэд тусхай респиратор үмдэжэ ажаллаха баатай болоно.

Гэбэшье имэрхүү хүшэр хүндэ, харюусалгатай участогуудтал совет хүнүүд үнэн зүрхэнһөө оролдон, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, амжалта туйлана бшуу.

Шанаржуулгын фабрикын вольфрамай секциин нүхэр Бодуновой хүтэлбэриллэг бригадынхид иимээр лэ хүдэлжэ, ажалай эрхим амжалта туйлажа байдаг. Бригадын гэшүүн бүхэн хани нүхэдэйнгөө мэргэжэл хүсэд шудаланхай. Тиигэжэ али нэгэнэйнгээ мэгдэхэ, тугшарха болоо һаа, тэрэ дары туһалдаг, үгышье һаа, тэрэнээ һэлгэжэ шададаг.

Мүнөө Бо[дуновой] бригадынхид-[...] сарь - заһаб[...] шалта ханда[...] линхой. [...] машина, [...] муудаа һай[...] далжа, тэр[...] хойноһоо х[...] даг, хэрэгтэ[...] ходонь өөһэ[...] һабарилдаг [...]

Элэ[...] ашаар ма[...] дай миин [...] байлга хор[...] бригадын [...] бүтээсэ [...] гуша гаран [...] тээр дээшэл[...] доогоор [...] бригадын 2 [...] хэн 3 хүн[...] ажал бүтээн[...]

— Туйл[...] үшөөл бага [...] надагбди. Октябриин [...] лэй ойн ба[...] ри һайн ам[...] угтаха зо[...] бди, — гэж[э] Бодунов х[өөрэнэ].

ЗУРАГ [...] бригадын г[...] Москалев [...] таргадаг м[...] шалгажа б[...]

Е. [...]

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной августын 30.

ЭДОРХОЙ ТУҺАЛАМЖА ХЭРЭГТЭЙ

сагшье буурантажа, эхин hара сентябрь й бууба. Шара наб- үүн эхилхэнь. Эгээл манай Хоринн үйлэд- управлениин оршон редприяти, организаци, ргаанууд колхоз, сов- й үбhэ хуряалгада ту-

хуряалгын урда тээ эдкомой заседани алай тэжээл бэлэдхэл- удалаар тусхай хэ- тээ hэмди. Үнгэргэшэ тэлдэб предприяти, аци, ажахынуудhаа ху- үбhэ, таряа хуряалга- даг байгаабди. Тээл аhан хүнүүдэй хэлэн дүн өөрөө харагдадаг- эй юу, хэды шэнээн үүтээниишье мэдэ- hэн. Эгээл тиимэhээ совхозуудта үзүүлhэн жамнай оборшог бай- заа. Харин энэ жэлдэ алдуу дабтахагүйн танизаци бүхэндэ тус- бари үгэхэ гэжэ шии- дии. Энэ үүсхэлыемнай яти, организацинуу- тэлбэрилэгшэд hай- таа.

130-аад предприяти, аци колхоз, совхозуу- ээ хуряалгада туhалха абаад, тэрэнээ дүүр- байна. Хоринн аймагай зацинууд хамта дээрэ ан центнер үбhэ бэ- даабаритай юм.

энэ асуудалнай мүнөө шиидхэгдэнэб гэжэ болоо hаа, иимэрхүү тай байна. Предприя- өөрынгөө арга соо даа- удаа нэрэтэй түрэтэй- үүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Хоринн леспромхоз (директорынь Б. Д. Якищенок, парторгнь К. Н. Филиппова) Анаагай совхоздо 2 мянган центнер үбhэ сабшажа үгэхэ даабаритай аад, тэрэнээ августын 20-доор дүүргэhэн юм. Мүн Хоринн райпотребсоюз, больница, культурын таhагай коллектив даахан хэрэгтээ үнэн сэхээр хандажа, шанар hайнтай үбhэ колхозуудта бэлэдхэжэ үгөө. Энэ хэрэгэй ябасые манай аймгүйсэдком шалгажа байдаг.

Үбhэ хуряалгын үедэ манай сельсоведүүд ямар ажал ябуулнаб гэжэ асууха болоо hаа, аймаг доторхи 21 сельсоведэймнай эхэнхинь олон хүнүүдые ажалда хабаадуулжа шадаа. Хэжэнгын сельсоведые абаад үзэе. Эндэхин Хэжэнгын совхоздо зуугаад центнер үбhэ сабшажа үгөө, үбhэ хуряалгада эхэнэрнүүдэй, пенсионернүүдэй Соведүүдые элсүүлжэ, олониитын туhаламжа эмхидхээ. Хэжэнгын участково больницын коллектив 150 центнер тэжээл совхоздо бэлэдхэжэ даабаритай байhан аад, 170-аад центнер үбhэ сабшажа hүрилзэнэй. Мүн больницоорхин главна врач Т. Осоровагай хүтэлбэри доро үбhэшэн дээгүүр хэдэ дахин ябаhан, ариг сэбэрые шалгаhан, медицинскэ темэнүүдтэй хөөрэлдөө үнгэргэhэн байна. Инсэнгын сельсоведээрхин хэжэнгынхидhээ дутанагүй, үбhэ хуряалгын халуун хаhада олониитые ажалда олоор хабаадуулаа.

Аймаг дотор худалдаа наймаанай 31 автолавка, морёор ябажа наймаалдаг 20 хэhэг наймаан эмхидхэгдээ. Эдэнэрэй олонхинь үбhэшэдэй отог байрануудаар ябажа, худалдаа наймаа эрхилдэг юм. Жэшээлхэдэ, Чисаанын совхоздоой автолавкын жолоошон — наймаалагша Александр Пинтаев хори гаран газарнуудаар гүйлгэжэ, наймаа хэдэг, эд бараанайнгаа эрьесын түсэбые hара бүхэндэ 100—120 процент дүүргэдэг, хүн зоной эрилтые ханамжатайгаар хангадаг байhан дээрэнээ олоной дунда хүндэтэй болонхой.

Тээд үбhэ хуряалгада туhалха талаар манай ябуулhан ажал хэрэгүүдтэ үшөө олон дутуу дундануудай дайралдаhаар. Сулхарин, Эгэтын сельсоведүүд үбhэ хуряалгын үедэ колхоз, совхозуудта туhа багаар хүргэнэ.

Саг хүлеэхэгүй, намар ерээ. Управлени доторхи ажахынуудhаа таряа хуряалгадаа оронхой. Тиибэшье үйлэдбэриимнай управлени энэ жэлдэ 653138 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй аад, августын 25-най мэдээгээр 316 мянга 183 центнер бэлэдхээд байна. Энэмнай муу дүн гээшэ ааб даа. Аймгүйсэдком энэ ушарые анхаралдаа абажа, хуряалгада олониитые олоор хабаадуулан, малай тэжээл бэлэдхэлые түргэдхэхын хойноhоо оролдоно. Тиимэhээ предприяти, организацинуудай үбhэ бэлэдхэхэ, дамбариа үлүүлхын тулада воскресникнүүдые эмхидхэнэбди, мүнөө хоёр воскресник бүхы аймаг дотороо үнгэргөөд, үшөө хоёрые үнгэргэхөөр шиидэнхэйбди.

Б. Аюров,
Хоринн аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Орлик тосхоной хүдөөгэй библиотекэ олон уншагшадтай юм. Библиотекын фонддо 18 мянган номууд тоологдоно. Гадна тус библиотекэ жэлhээ жэлдэ хэдэн олон хэhэг газетэ, журналнуудые захин абажа байдаг.

Зунайнгаа амаралтын үедэ эндэхи hургуулиин hурагшад библиотекын эдэбхитэй уншагшадай тоодо ородог байhаниинь ойлгосотой. Эдэ хэд бэ гэбэл, Нина Шарастепанова, Долгор Ирхеева, Света Мадасова болон бусад.

Зураг дээрэ: Орлик тосхоной hурагшад библиотекэ соо шэнэ журналнуудые hонирхон хаража байна.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Сибириин үндэhэ яhатанай хэлэиэй хүгжэлтэ тухай

Сибириин арадуудай хэлэ шэнжэлэлгэдэ зорюулагдаhан конференци Улаан-Үдэдэмнай гурбан үдэр үргэлжэлжэ дүүрэбэ. Конференци дээрэ буряад, яхад, хальмаг, тува, хакас, алтай үндэhэ яhатанай хэлэ бэшэгэй хүгжэлтэ тухай олон янзын асуудалнуудаар 19 элидхэл шагнагдаа, 20-оод хүн үгэ хэлээ. Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаар дэлгэрэнгы тогтоол-дурадхал баталан абтаа.

Конференциин хүдэлмэриин дүн тухай хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд, нүхэд Ю. Д. Дешериев, О. П. Суник, М. И. Исаев гэгшэдэй статья эндэ толилогдобо.

Буряадай АССР-эй ниислэл хото—Улаан-Үдэдэ байгша оной августын 22—24-дэ хэлэ бэшэгэй эрдэмтэдэй конференци үнгэржэ, манай орондо коммунизм байгуулгын үедэ Сибириин арадуудай литературна хэлэнүүдэй хүгжэлтын асуудал дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэбэ. «Социалис нацинуудай хүгжэхэтэй хамта национальна хэлэнүүдэй хүгжэдэг жама ёhонуудые алишье талаhаань шэнжэлхэ» СССР-эй наукануудай Академиин дэргэдэхи научна Совет, Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын комплексно институт, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт тус конференциие зарлаhан байна.

Конференциин хүдэлмэридэ Москва, Ленинград, Эрхүү городуудай, Хальмаг, Яхад, Тува, Буряадай АССР-нүүдэй, Хакас, Горно-Алтайн автономито областьнуудай хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд, мүн тиихэдэ түүхын, этнографиин мэргэжэлтэд, багшанар, журналистнар, партийно-советскэ хүдэлмэрилэгшэд, литература, искусствын ажал ябуулагшад хабаадаа. Монгол угсаата хэлэнүүдэй элитэ ехэ шэнжэлэгшэ, Буряадай АССР-эй эрдэм наукын габьяата ажал ябуулагша, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор Г. Д. Санжеевэй, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор С. А. Бертагаевай, кавказ хэлэ шэнжэлэгшэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор Ю. Д. Дешериевэй, тунгус-манжа угсаатанай хэлэнүүдые шэнжэлэгшэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор О. П. Суник, БКНИИ-гэй хэлэ бэшэгэй таhагые даагша, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц. Б. Цыдендамбаевай, БКНИИ-гэй ахалагша научна сотруднигууд—хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Л. Е. Элиасовай, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Л. Ш. Шагдаровай, иран хэлэнүүдые шэнжэлэгшэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат М. И. Исаевай болон бусад эрдэмтэдэй элидхэлнүүд шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

Конференци дээрэ Сибириин арадуудай хэлэнүүдые шэнжэлхэ асуудалда гол анхарал хандуулагдажа, буряад, хальмаг, яхад, хакас, тува, алтай хэлэнүүдэй хүгжэлтэ тухай hонирхолтой hанамжанууд хэлэгдээ. Совет хэлэ бэшэгэй түүхэдэ түрүүшынхеэ эрдэмтэдэй иимэ үргэн суглаан дээрэ буряад хэлэнэй хүгжэлтэ тушаа тусгаар хөөрэлдөөн боложо, үндэhэн хэлэн дээрэ толилогдодог хэблэлэй, политическэ литература оршуулгын, уран зохёолой, сценическэ үгүүлэлэй хэлэнэй асуудалнууд олоной анхарал татаа.

Литературна хэлэнэй хүгжэлтэ, Байгалай үмэнэ үнинэй hуурижаhан ород зоной хэлэндэ дамжан ороhон буряад, эвенк үгэнүүд, буряад хэлэндэ хэрэглэгдэдэг ниитэ-политическэ терминологиин хүгжэлтэ, буряад hургуулинуудта ород, буряад хэлэ заалга, ород хэлэнэй үгүүлэлые СССР-эй бага яhатан арадуудай зүбөөр шудалха ябадал тухай элидхэлнүүд конференци дээрэ шагнагдаhан байна.

«СССР-эй арадуудай үндэhэн хэлые саашадаа улам хүгжөөхэ, СССР-эй эрхэтэн бүхэнэй ямаршье хэлэн дээрэ хөөрэлдэхэ, хүүгэдээ хүмүүжүүлхэ, hургаха дүүрэн эрхэ сүлөө хангаха, ямар нэгэн хэлэндэ үлүү ехэ эрхэ хүндэ үзүүлээд, харин нүгөө хэлэнүүдыень хизаарлаха гү, али ямар нэгэн хэлэ хэрэглэхээр хашаха ябадал огто гаргахагүй, арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай оршон байдалда үндэhэн хэлэнүүд адли тэгшээр, бэе бэеэ баяжуулан хүгжэнэ»,—гэжэ КПСС-эй Программа соо онсо тэмдэглэгдэнэ.

«Бүхы дэлхэй дээрэ пролетариадай диктатурын илаhан хойно шье, ...арадуудай, оронуудай хоорондохи национальна ниитын илгаань... үшөөл удаан саг соо үлэхэ юм» гэжэ В. И. Ленин зааhан байна. Ленинэй заабариие хүтэлбэри болгон манай парти өөрынгөө Программа соо ингэжэ бэшэнэ: «СССР-тэ коммунизмын илахатай хамта нацинуудай хани нүхэсэл улам бэхижэхэ, тэрэнэй экономическа болон суртал бодолойнь нэгэдэл бүри ехээр hалбарха, тэдэнэй ухаан бодолынь юрэнхыдөө коммунис шэнжэ шанартай болон бадарха юм. Гэбэшье үндэhэ яhатанай хоорондохи илгаа, илангаяа хэлэнэй илгаа ангинуудай илгаанда орходоо бүри үни удаан саг соо байха болоно».

Энэ гол заабариие хараада абан, конференцидэ хабаадагшад Сибириин национальна хэлэнүүдэй хүгжэлтын, тэдэнэй бэе бэедээ нүлөөлэлгын асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Литературна хэлэнэй ниитэ үүргын улам үргэдэжэ байhан ушарта, үндэhэн ород хэлэн хоёрые тэгшэ hайн мэдэхэ ябадалда, Сибириин арадуудай хэлэнэй бэе бэеэ баяжуулан, илангаяа ород хэлэнhээ дулдыдан хүгжэлгэдэ, ниитэ-политическэ, научно-техническэ терминологи зохёолгодо конференци онсо анхаралаа хандуулаа.

Сэсэн мэргэн ленинскэ национальна политикын аша туhаар Сибириин арадуудай хэлэнэй hаадгүйгөөр алишье талаараа хүгжэхэ эрхэ байдал бүрин байгуулагданхай бшуу. Совет үедэ зохёон байгуулhан шэнэ алфавит, орфографи, терминологи, үндэhэн хэлэн дээрэ hургуулинуудта ном заалга, газетэ, журнал, уран hайханай, оршуулгын, ниитэ-политическэ, эрдэм шэнжэлэлгын литература гаргалга—эдэ бүхы туйлалтанууд буряад, яхад, хальмаг, тува, хакас, алтай болон Сибириин бусад национальна литературна хэлэнэй түргэн хүгжэhые, арад зоной ажабайдалда хэлэнэйнь ниитэ үүргын эрид дээшэлhэн ябадалые тодолон гэршэлнэ.

Мүнөө арад үндэhэтэнэй хоорондоо дүтэлэлсэжэ, тэдэнэрэй соёл культурын нэгэ янза боложо байhан сагта манай ороной нацинуудай хэлэнүүдэй бэе бэедээ нүлөөлэн, бэе бэеэ баяжуулан хүгжэжэ байhаниие, СССР-эй арадуудай хоорондохи харилсаанай хамтын хэлэн—ород хэлэнэй совет хүнүүдэй ажабайдалда тон ехэ үүргэтэй байhаниие гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ ябадал тон ехэ удха

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

...эгэшье үдэр гээжэ болохогүй

й жэлнүүдтэ республи- лхоз, совхозуудай хо рэгэй тоо толгойн ехээр үй ушар имагтал эхэ о олоор hубайруулдаг- лдыдана гэжэ сэхэ хэ- байна. Энэ дутагдалые хын тулада хонидоо р үрэжүүлхэ ёhотой бди. Искусственна ар- рэжүүлгын hайн талые ойлон хэлэhэнэй үлүү. ие хүн бүхэн мэдэдэг ой.

өр искусственна аргаар е үрэжүүлхын тулада лэдхэл хэрэгтэй. Тиимэ- аан-Үдын үйлэдбэриин ениин Эрхирэгэй сов- Коммунизм» колхоз бо- спубликын бусад зарим нууд энэ шухала кам- яhала hайн бэлэдхэл- угтаа. Мүнөө үрэ- эмхи гуримтайгаар жа байнхай.

дой ороондо орохоор болодог үеые манай ликын байдалда хара- эхэдэ, август—октябрь уд болоно. Энэл хуга- о хонидоо үрэжүүлхэ ролдоно гээшэбди. Энэ эхэ хонид хоорондоо хоног забhартайгаар ахин ототой болодог юм. иимэhээ нэгэ отарын хо- үрэжүүлхэ саг 35—40 удаарха зэргэгүй.

э ушарые мэдэжэ бай- зарим ажахын хүтэлбэ- шэд, мал ажалай мэргэ- ехэ алдуу гаргана. -Удын үйлэдбэриин уп- ниин хүтэлбэрилэгшэдэй үрэжүүлгэеэ июлиин 15- хилхэ гэhэн шанга захи- е гү, али Баргажанай Марксын нэрэмжэтэ зой хүтэлбэрилэгшэдэй үрэжүүлгэеэ сентябрhаа эхилжэ болохогүй гэhэн «заабариие» зүбтэй дээрэ тоололтой гү? Энэмнай тон зохихогүй хэрэг болоно.

Улаан-үдээрхин июлиин хахадhаа хони үрэжүүлхэ захиралта абаhан дары ороондо орохоор болоhон хонидые илган абахын тула үглөөнэй hэрюундэ хонидоо үни удаан хорёодоо хаажа байhан. Харин тэрэ үедэ хонид үшөө ототой болоjo захалаагүй байгаа ха юм. Тиигэжэ гансахан «Улаан Оронго» колхозоорхин аяар 3000 шахуу дозо хусын үрэ хэрэглэнгүй үхүүлhэн байна бшуу.

Тиихэдэ Баргажанай Дэрээнэй совхозоорхин хони үрэжүүлгые оройшог эхилхээр забдаhан туладаа ямаршье бэлэдхэлгүй байшоо. Хурьгадаа эхэhээнь аяар августын 10 болотор таhалаагүй, үрэжүүлэгдэхэ хонидынь туранхайнууд, үрэжүүлгын пунктнууд бэлэн болгогдоогүй байгаа. Иимэрхүү байдал тус управлениин XXII партсъездын, Ленинэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта тохёолдоо.

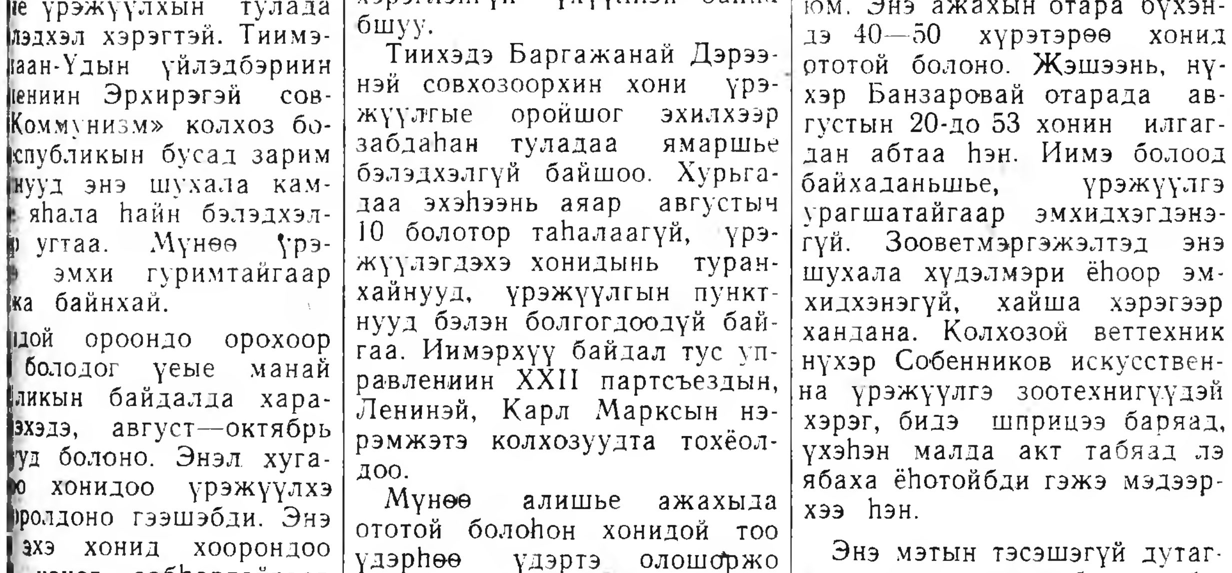
Мүнөө алишье ажахыда ототой болоhон хонидой тоо үдэрhөө үдэртэ олошоржо байна. Тиимэhээ ототой болоhон лэ хонид тэрэ үдэртөө заатагүй үрэжүүлэгдэхэ зэргэтэй. Тэдэ хонидые саг соонь үрэжүүлэнгүй үлөөбэл, хонин hубайрха туйлдаа хүрэдэг шуу. Гэтэр зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд энээн тушаа анхаралаа табинагүй.

Үрэжүүлгын хаhын түлэг ороод байхада, Улаан-Үдын управлениин «Улаан Оронго» колхозой хүтэлбэрилэгшэд ахалагша хонишодоо үбhэ хуряалгада ябуулhаар. Жэшээнь, ахалагша хонишон нүхэр Зориктуев өөрөө үбhэндэ ябана. Үрэжүүлгые практика гаража байhан нүхэр Гончаровада даалгаhан байгаа. Отарада июлиин 27-до хусын үрэ асарагдаа hэн. Тэрээгээрээ августын 5-да 3 хони үрэжүүлээ. Удаань августын 10 болотор, тиихэдэ 14-дэ, 20-до нэгэшье хонин үрэжүүлэгдээгүй. Иигэжэ 430 дозо үрэ хосороо.

Тус колхозой нүхэр Гармаевай отарада hула хуса табигданхай. Тииhэн мүртөө хони үрэжүүлхэмнай гээд, эндэ хусын хүрэнгэ асаржа байдаг юм. Энэ ажахын отара бүхэндэ 40—50 хүрэтэрөө хонид ототой болоно. Жэшээнь, нүхэр Банзаровай отарада августын 20-до 53 хонин илгагдан абтаа hэн. Иимэ болоод байхаданьшье, үрэжүүлгэ урагшатайгаар эмхидхэгдэнэгүй. Зооветмэргэжэлтэд энэ шухала хүдэлмэри ёhоор эмхидхэнэгүй, хайша хэрэгээр хандана. Колхозой веттехник нүхэр Собенников искусственна үрэжүүлгэ зоотехнигүүдэй хэрэг, бидэ шприцээ бариад, үхэhэн малда акт табяад лэ ябаха ёhотойбди гэжэ мэдээрхээ hэн.

Энэ мэтын тэсэшэгүй дутагдалнуудта эсэс табихаар болоо. Хонин hүрэгые үсхэбэрилхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг заримашуулда хатуу хэмжээ абаха зэргэтэй байгаа. Гадна үрэжүүлгэ хэлгэдэ зоотехническэ заабариие нарин нягтаар баримталха гээшэ гол шухала зорилго болоно. Энээн тушаа ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бүхэн анхарал оролдолгоёо онсо хандуулха зэргэтэй гэжэ hанагдана.

А. Балдаев,
Улаан-Үдын племстанциин главна зоотехник.

...ын үйлэдбэриин управлениин Борьёогой совхозой хонид бултадаа нарин, нарибтар нооhотой ... зураг дээрэ суута хонишон Норбоевой отара харагдана. Тус отарын хонидынь бии болоjo ... нарин нооhотой буряад үүлтэрэй юм.

П. ГОМБОЖАПОВАЙ зураг.

ХОЖОМДОБОЛ, ҺҮҮЛДЭНЬ АБИРТАХАШ

Олоншье үгэгүй, олондоо хүндэтэй, ажалша бэрхэ нэгэ хонишон үбгэн иигэжэ хөөрөө hэн: «Манай зарим хонишод жэлдээ арай шамайхан гэжэл хоёр хонинhоо нэгэ хурьга түлжүүлээ ухаантай болодог. Хонин бүриhөө хурьга абажа шадаагүйшье hаа, ядахын сагта жэгдэ дээрээ арбан хонинhоо юhэн хурьга абтадаг ха юм? Энээндэ олохон шалтагаан бии. Гол шалтагааниинь гэбэл, орооной кампани хайша хэрэгээр, бодомжогүйгөөр үнгэргэдэгhөө болоно гэжэ hанагшаб. Тиигээд олон хонид hубайрна, түл абалга хэдэн hара соо үргэлжэлнэ. Тэрээнhээ уламжалжа, өөдэгүй, заа, хүхэ ногооной шэмэ шүүhэ халдаагүй хурьгад ондо орожо, үбэлэй «ута нюргые» дабабашье, хабарай хагсуу үеэр, али шэнэ ногооной гараха үеэр олохониинь «анишадаг», ехэ гарза хохидол ушаруулдаг юм»—гэжэ тэрэ хэлээ бэлэй. Энэнь бүри яаха аргагүй зүб шуу.

Ушар иимэhээ Зэдын управлениин зарим нютагуудай хонишод, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө жэл хонидые үрэжүүлгэдэ hайнаар бэлдэhэн, тиигээд энэ шухала хүдэлмэриие саг соонь захалаад, эмхитэй гуримтайгаар ябуулжа байнхай. Жэшээлхэдэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө хонидойнгоо үрэжэлгые эмхитэй hайнаар ябуулжа, эгээ эрхим, богони болзорто үнгэргэжэ байна.

Нэгэдэхи отделениин хонишод илангаяа шалгарна. Август hарын түрүүшын арбаад хоног соо эндэ 2000 гаран хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдээд байгаа. Техник-үрэжүүлэгшэнэр Ринчин-Сурун Данзанов, Алексей Вампилов, Дамба Мансарунов, Шиван Бадмажапов гэгшэд харюусалгаяа мэдэрэн ажаллана, хонидые hайнаар, зоотехническэ заабариин ёhоор үрэжүүлнэ. Һүүлэй үедэ hэрюунэй амин орожо, хонидой үрэжэлгэ бүри түргэдөө. Отара бүхэндэ үдэр бүри 40—80 толгой хонид ототой болоjo, үрэжүүлэгдэнэ. Энэ колхоздо ерэхэ үбэлдөө хурьгалха 18 мянган хонидой хахадынь шахуу үрэжүүлэгдэнхэй.

Мүн Ленинэй (Зэдэ), XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд, Торийн совхоз хонидойнгоо үрэжэлгые hайнаар, урда жэлнүүдэйхиhээ hурагүй эмхитэйгээр ябуулна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 14 мянган хонидойнгоо арбаад мянгыень hарын болзорто үрэжүүлээ шахуу. Энэ колхоздо ерэхэ үбэл хонидынь 50—60 хоногой туршада гол түлэбтөө хурьгалхань. Зарим отарануудта, жэшээлхэдэ, ветеринарна фельдшер, техник-үрэжүүлэгшэ Жамьян Ванпиловай ажалладаг гурбан отарада хонидой үрэжэлгэ дүүрээ тооной. Эндэхи отарануудта үдэртөө 60—70 хонин үрэжүүлэгдэнэ.

Хонидойнгоо орооной кампанида hайнаар бэлдэhэн газарнуудта иигэжэ үрэжүүлгын хүдэлмэри эмхитэй гуримтайгаар, зоотехническэ hайн болзорнуудта үнгэржэ байнхай. Теэд энэ шухала хүдэлмэриие бэлэдхэлгүйгөөр угтаhан дээрэhээ нобшоржо байhан ажахынууд управлени дотор бии. Жэшээлхэдэ, «Мир» колхоздо хонидые үрэжүүлгэ удааруулагдажа байна. Зарим отаранууд август hарын хахадлатар хонидоо үрэжүүлжэ захалаагүй байhан. Һарын туршада эндэ хонидойнь гурбанай нэгэ хуби үрэжүүлэгдээ болонхой.

Мүн хонин ажалаараа суурхажа байдаг Борьёогой совхоз, «Коммунизм» колхоз мүнөө жэлдэ, юундэшьеб, хонидые үрэжүүлгэдэ ёhоор бэлдээгүй байшоо. Зарим отарануудай хонид июль hарын тэгнэтэр хурьгадтаяа хамта ябаад, үрэжүүлгын урда тээхэнэл таhалагдаhан байна. Томо болошоhон хурьгандa бүхэли зундаа дэхүүлжэ ябаhан хонид юун мүртэйгөөр хүшэлхэ гээшэб? Энэ ушарhаа мэнэ hая болотор 600—700-гаад хонитой отарануудта үдэртөө миил 10—20 хонин ототой болоjo, үрэжүүлэгдэдэг байгаа. Мүн бэдэрдэг хусануудшье эртээнhээ hайн тэжээлдэ табигдаагүй, мүнөөшье мүртэйгөөр эдеэлүүлэгдэнэгүй. Зарим отарануудта (жэшээлхэдэ, нүхэр Аюшеевэй отараархин) хонидойнгоо ототгүй байhанда ядаад, августын тэн багаар үрэжүүлгэеэ хэдэн хоногоор зогсооhоншье ушар бии.

Мүн хонидые үрэжүүлгэдэ ариг сэбэр муугаар сахигдадаг, үрэжүүлгэ тухай заабаринуудай хазагайруулагдадаг тушаа хэлэхэ хэрэгтэй. Искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнуудай саг соогоо бэлдэгдээгүй ушарhаа болоjo, заримдаа бэлэн мүрыень хараад, хонидоо газаа, нөөхил зунай шабартай хорёо соо үрэжүүлнэ.

Сентябрь hарада хони үрэжүүлгые шамдуулха тушаа эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Яковлев болон Мурхонов, мүн тэндэхи мал ажалай мэргэжэлтэд зохихо хэмжээ абажа, хони үрэжүүлгые яаруулха ёhотой. Тиигээгүй hаа, баhал үнөөхи үбэлэй тэнгhээ захалаад, хабар орой болотор, дүрбэ — табан hарын туршада хонидоо hубарюулан хурьгалуулха байдалда орохонь дамжаггүй.

Гол түлэб хонин ажалтай «Октябрьский» совхоз, мүн Михайловкын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хони үрэжүүлгые шамдуулхаар болонхой.

Мүнөө хонин ажал дээрэ ёhотойл «тарилга» ябажа байна гэжэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ, хонишодто hануулhанайшье үлүүтэ. Тэдэнэр энээниие өөhэдөө мэдэнэ. Гансал саг тулгажа байхагүй, харюусалгаяа мэдэрхэ, ниитынгээ малые олошоруулха, үсхэхын тулада оролдолго гаргаха хэрэгтэй.

Ц. Дондоков.

Агитаторай блокнодой ээлжээтэ номер

Манай республикын колхоз, совхозууд байгша ондо Эхэ орондоо 8,5 миллион пүүд таряа худалдаха гэhэн социалис уялга абаад, мүнөө хаа хаанагүй үндэр баян ургасаяа хуряажа, дээжыень гүрэнэйнгөө амбаарта эльгээжэ байна.

«Абаhан уялгаяа дүүргэхын тула хамаг хүсэеэ элсүүлэе!» гэhэн уряалаар КПСС-эй обкомой соёл сурталай таhагуудай гаргадаг «Агитаторай блокнодой» 15-дахи номер эхилнэ.

«Таряа хуряалга эхилбэ. Ороohоной түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ жагса, нүхэр агитатор!» гэhэн түрүү бэшэг тус блокнодто толилогдонхой. Гадна ургаса хуряалгын үедэ харуулан ойлгуулха агитацида хэрэглэгдэхэ уряа лозунгнууд эндэ хэблэгдэнхэй.

1953 оной сентябриин 3 Коммунис партиин, совет арадай түүхэ дотор алдаршан ороhон үдэр болоно. Арбан жэлэй саада энэ үдэр КПСС-эй ЦК-гай Пленум нээгдэжэ, хүдөө ажахын тэрэ үедэ ямар байдалтай байhаниинь хэлсэгдэhэн, ороohо болон бусад продуктнуудые эхээр үйлэдбэрилхэ дэлгэрэнгы программа зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа.

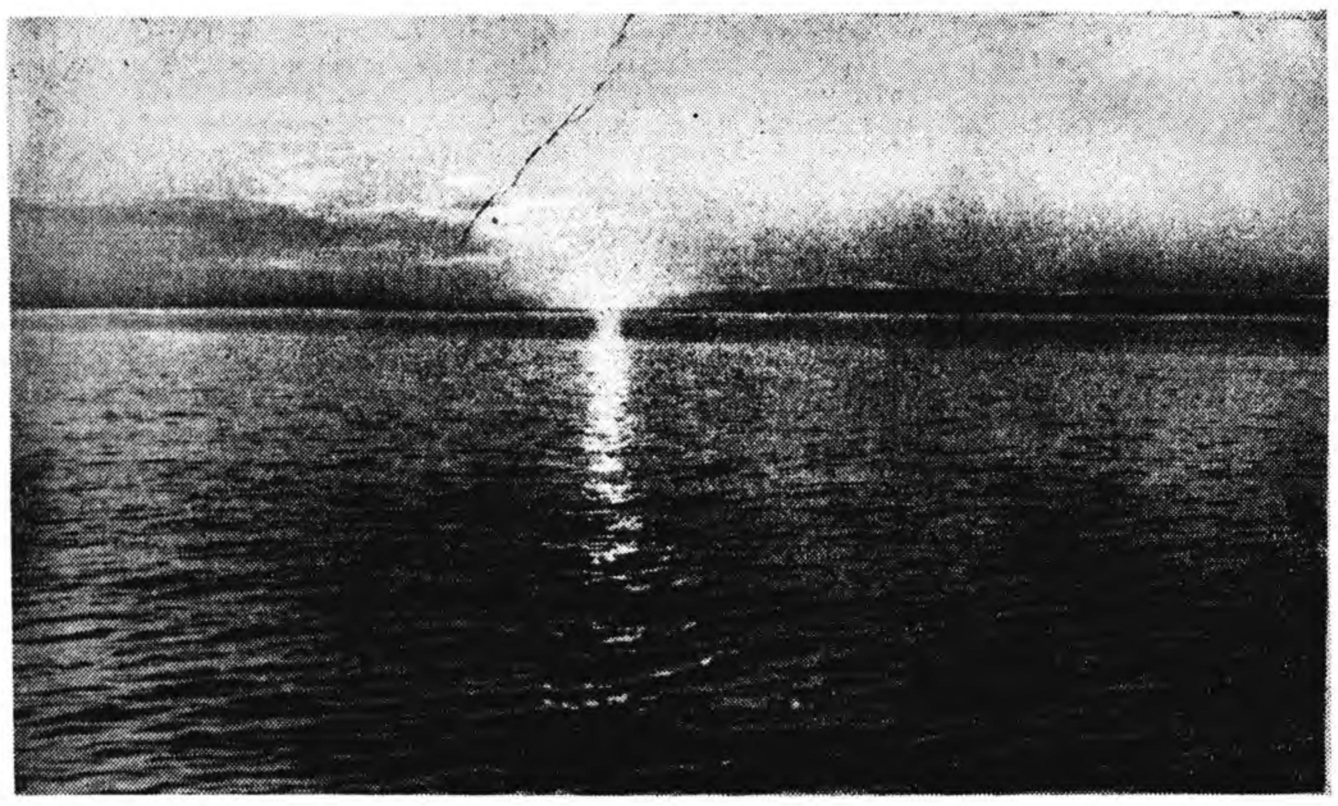
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй сентябриин Пленумэй арбан жэлэй ойдо зорюулагдаhан **«Эрид ехэ дэбжэлтэ»** гэhэн гаршагтай статья агитаторай блокнодто толилогдоно.

КПСС-эй обкомой промышленно-транспортна таhагые даагшын орлогшо М. Кандабаевай **«Үйлэдбэриие түсэблэлгэ — бүгэдэ арадай хэрэг»** статья агитаторнуудта хөөрэлдөө үнгэргэхэдэ туhатай байна.

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай мал үүсэлдэг заводто Александра Георгиевна Скрицкая эрхим агитатор гэжэ тоологдодог юм. Тэрэнэй хүдэлмэриин зарим дүй дүршэл харуулhан нүхэр Г. Харченко гэгшын **«Хододоо зоной дунда»** гэhэн статья «Июниин Пленумэй тогтоол бэелүүлэе» гэhэн рубрика доро тунхаглагдана.

Тэрэшэлэн агитационно-ниитын хүдэлмэриин тобшо hонинууд блокнодто хэблэгдэнхэй.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной августын 30.

Байгал дээгүүр наранай элшэ мяралтана. В. КОБЫЛКИНАЙ фотоэтюд.

Сибириин үндэһэ яһатанай хэлэнэй хүгжэлтэ тухай

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

шанартай болоод байна. Хэлэнүүдэй ниитэ үүргын улам ехэ бололгодо, тэдэнэй доторой байгуулалтын хубилха ушарта совет обществын хүгжэлтэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлһэн байна, үзүүлнэшье. Хэлэнэй байгуулалтын нэгэ хубида болоһон хубилалта нүгөөдэ хубинуудтань нүлөө үзүүлдэг гэжэ марксистска диалектикэ заана. Жэшээнь, литературна хэлэнэй лексикын ехээр хүгжэһэн баримтаһаа фонетическэ бүридэлдэнь баһал горитой хубилалта болоо.

Эрдэм наукые саашадань хүгжөөхэ тухай парти, правительствын шиидхэбэринé бэелүүлэн, манай эрдэм-шэнжэлэлгын институдууд, дээдэ һургуулинууд хэлэ бэшэг улам гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэхэ, энэ талаар шухала шухала асуудалнуудые олоороо зүбшэн хэлсэдэг заншалтай болохо талаар хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байнхай. Хэлэ бэшэгэй хүгжэлтын мүнөөдэрэй шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ өөһэдынгоо научна ажал ябуулгые хандуулжа, Сибириинхиэ институдууд, вузууд, хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд, тэрэ тоодо Буряадай эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд шэнэ шэнэ хүдэлмэринүүдые түсэблэнхэй. Тиин Сибириин арадуудай хэлэнүүдэй ямар шэглэлтэйгээр, хэр зэргэ хүгжэжэ байһан тухай асуудалые аша үрэ ехэтэйгээр хэлсэбэбди. Конференцидэ хабаадагшад өөһэдынгөө үгэ соо хэлэ бэшэг шэнжэлэлгын хүдэлмэрине совет обществын ажабайдалтай, коммунизм байгуулгын бодото зорилготой нягта холбоотойгоор ябуулха гээшэ тон шухала гэжэ ехэ зүб тэмдэглээ.

КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь, философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсановай конференци нээхэдээ хэлэһэн үгэ соо, «Правда Бурятии» болон «Буряад үнэн» гэжэ нэгэдэмэл газетэнүүдэй редактор, түүхын эрдэмэй кандидат Ц. О. Очиров, уран зохёолшо Ц. Ж. Дамдинжапов, РСФСР-эй арадай артист В. К. Халматов, габьяата багша Л. Л. Линховоин, Буряадай драмтеатрай режиссёр Б. А. Аюшин, Зүүн-Сибириин библиотечнэ институдай кафедрые даагша В. Ц. Найдакова, Эрхүүгэй университедэй доцент Г. В. Тронин, Буряадай номой хэблэлэй секторые даагша Д. М. Миждон, Буряадай багшанарай институдай кафедрые даагша Д. Д. Амоголонов, хэлэ бэшэгэй институдай научна сотрудник А. Д. Дарбеева болон бусадай хэлэһэн үгэ соо хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэдэй хүдэлмэридэхи дутуу дундануд зүбөөр шүүмжэлэгдэһэн байна. Мүнөө үеын хэлэнүүдэй ниитэ үүргэ, тэдэнэй хэр хүгжэжэ байһан тухай асуудал, тэрэшэлэн хэблэлэй, оршуулгын, ниитэ-политическэ, уран һайханай литературын хэлэн гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглээ. Мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар һуралсалай номуудые зохёохо талаар хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд һургуулинуудта, вузуудта хангалтагүйгөөр туһална. Мүн ород болон үндэһэ яһатанай хэлэ зааха талаар бирайтай методическа заабари үгтэнэгүй.

Совет үедэ Сибириин арадуудай хэлэ шэнжэлхэ хэрэгэй тон шухала талань хадаа тэдэнэй хүгжэлгэ, бэе бэедээ нүлөөлэлгэ, баяжалгань мүн болоно гэһэн һанамжа хэлэгдээ.

Буряад, хальмаг, яхад, тува, хакас болон алтай литературна хэлэнүүдэй мүнөө сагта хүгжэлгын ёһо гуримуудые тон нарин нягтаар тайлбарилһан научна грамматика, хоёр хэлэнэй, (ород-национальна болон национальна — ород), фразеологическа болон синонимическэ толи бэшэгүүдые зохёохынь эрдэм шэнжэлэлгын болон дээдэ һургуулинуудай багшанарые конференцидэ хабаадагшад урялһан байна.

Ород болон Сибириин арадуудай үндэһэн хэлэ зааха хэрэгэй хэр ябуулагдажа байһан тухай монографи болон очеркнуудые хэблэхэ, Сибириин арадуудай литературна хэлэнүүдтэ, тэдэнэй түүхын хүгжэлтые хараадаа абаһан ниитэ политическэ болон научно-техническэ терминологиие зохёохо хэрэгтэ халуун анхарал хандуулагдажа байха ёһотой гэжэ һанагдана.

Үндэһэ яһатанай хэлэнүүдэй хоорондохи харилсаа үргэдхэхэ талаар хэлэ бэшэг шэнжэлдэг эрдэмтэд, һургуули болон дээдэ һургуулинуудай ажал хүдэлмэридэ туһа хүргэхэ, тиихын түлөө үргэн арад зоной уншаха научна хүдэлмэринүүдые олоор хэблэн гаргаха ёһотой.

Үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй хоёр хэлэтэй байха ушарта конференцидэ хабаадагшад тусгаар анхарал хандуулаа. Энэ юуб гэхэдэ, хоёр хэлэ мэдэгшэд түрэл хэлэнэйнгээ хажуугаар гол түлэб ород хэлэ мэдэхэ байдаг шуу. Манай үргэн уужам Советскэ Союз мэтэ гүрэндэ ород хэлэ мэдэхэ гээшэ шухала удха шанартай байһаниинь арсалтагүй. Хоёр хэлэнэй нэгэ адли хэрэглэгдэдэг ушар хадаа нүгөө хэлыень түрин гаргаха гэһэн зорилготой бэшэнь мэдээжэ. Харин хоёр хэлэ мэдэлгэ хадаа түрэл хэлэеэ бүри гүнзэгыгөөр шудалхада, мүн олон арадуудай ойлголсодог ород хэлэ шудалхада һайн нүлөө үзүүлдэг.

Сибириин арадуудай хэлые арадуудайнь түүхэтэй холбон шэнжэлэлгэдэ, эдэ хэлэнүүдэй юрэнхы теоретическэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, Сибириин арадуудай диалект болон нютаг нютагай хэлэнүүдые, тэрэ тоодо ородой диалект болон нютагай хэлэнүүдые анхаран абалгада, бэшэгтэй болоогүй хэлэнүүдые тодорхойгоор шэнжэлэлгэдэ онсо анхарал хандуулха шухала гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Энэ конференциие үнгэргэхэ хэрэгтэ, хэлэ бэшэг шэнжэлдэг эрдэмтэдтэ КПСС-эй Буряадай областной комитет, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон Министрнүүдэй Совет ехэхэн туһаламжа хүргэһэн байна. Мүн конференциин эдэбхитэй, эмхитэйгээр үнгэрхэ хэрэгтэ Буряадай эрдэм шэнжэлэлгын комплексно институт, Буряадай Гүрэнэй багшанай институт ехэ хубитаяа оруулаа.

Гадна, Улаан-Үдэ хотодо тус конференци үнгэргэхэ хэрэгтэ Буряадай ниислэл хотын интеллигенци эдэбхитэйгээр хабаадаа. СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи Азиин арадуудай институдай секторые даагша профессор Г. Д. Санжеевэй энэ конференци эмхидхэлгэдэ онсо үүргэтэй байһые хараадаа абангүй гаража болохогүй.

Социологиин үндэһэн хуулинуудые баримталан, Сибириин арадуудай хэлэнэй хүгжэлтын асуудалнуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ шиидхэгдээгүй зүйлнүүд үшөөл олон байһаар гэжэ конференцидэ хабаадагшад тэмдэглээ. Имагтал обществын соёл культурын болоч эрдэм наукын хүгжэлтын хуули ёһонуудые үндэһэлэн эдэ асуудалнуудые шэнжэлхэдэ зүбтэй ба ашатай туһатай байхань мэдээжэ. Манай ороной үндэһэ яһатанай соёл культурануудай нэгэдэн хамтаралгын, бэе бэедээ дүтэлэлгын асуудалнуудай шиидхэгдэжэ байһан мүнөө үе сагта хэлэнүүдэй бэе бэедээ нүлөөлэн хүгжэлгын, баяжалгын хуули ёһонууд гүнзэгы удха шанартай болоно бшуу. Энээн тухай манай партиин түүхэтэ Программа соо сэхэ хэлэгдэнхэй.

Совет хүнүүдэй үгэ хэлэеэ зүбөөр хэрэглэдэг бололгодо, мүн СССР-эй арадуудай хэлэнэй саашадаа хүгжэлтын зам тодорхойлһон теоретическэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ түрэл партидаа, совет правительстводаа, үргэн арад зондоо али болохоор туһалха зангиин уялгатай байһанаа бидэнэр, хэлэ бэшэг шэнжэлдэг совет эрдэмтэд, мартаха ёһогүйбди. Тиимэл һэн тулань арадайнгаа ажабайдалтай, һургуули болон дээдэ һургуулинуудай ажабайдалтай, партиингаа үдэр бүриин соёл сурталай хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор ажал хүдэлмэреэ ябуулха уялгатайбди.

Ю. ДЕШЕРИЕВ,
профессор, комплексно асуудал шэнжэлхэ научна Соведэй түрүүлэгшэ,
О. П. СУНИК, тус Соведэй пленумэй гэшүүн, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор,
М. И. ИСАЁВ, Соведэй эрдэмтэ секретарь, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

УЗБЕКИСТАНҺАА ЕРЭҺЭН АЙЛШАД

Буряадаймнай түб хото Улаан-Үдэдэ сэсэглиг Узбекистанай дуу, хүгжэмэй оркестр һаяхан ерээд, айлшалжа байна. Зүбхэн лэ табан жэлэй саада тээ бии болоһоншье һаа, тус оркестрэй артистнар Эхэ оронойнгоо хотонуудаар аяншалһан намтартай. Оркестрээрхин барандаа залуушуул. Олонхинь хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдһээ бэлигтэ артистнар болотороо ургаба ха юм. Хүгжэмэй дээдэ һургуули дүүргэһэн дирижёр Батыр Закировай хүтэлбэри доро оркестр наада табидаг.

Программа соонь ород арадай болон социалис оронуудай композиторнуудай дуунууд бии. Программынь дилэнхи хубиие нарата Узбекистанайнь дуунууд эзэлнэ.

Улаан-Үдэ хотымнай оперо болон баледэй театр соо, түмэр замшадай, мяханай комбинадай клубуудта, ЛВРЗ-эйн Соёлой байшанда, мүн тэрэшэлэн телевиденеэр концерт-нүүдые табиба.

Арадуудай дуунуудые эгэшэг һайханаар гүйсэдхэһэн Луиза Закирова, тэрэнэй аха Науфаль Закиров, Юнус Тураев гэгшэд харагшадай зүгһөө баяр баясхаланда ехээр хүртөө.

Сэсэглиг Узбекистанай дууша айлшаднай Улаан-Үдын харагшадта сэдьхэлэй баяр асарба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нарата Узбекистанай дууша гургалдай Луиза Захирова оперо болон баледэй театрай ендэр дээрэһээ хангюурдана.

Капустинай фото.

„Тайфун—браконьёрнуудай харсага"

Амаралтын үдэрнүүдэй нэгэндэ Баргажанай леспромхозой хүдэлмэрилэгшэд Петр, Михаил Богатых гэгшэд өөһэдынгөө мотоорно онгосоор Байгал далай дээрэ гараба. Эдэ хоёр браконьёрнуудай гүльмэдэ осетр загаһан олоороо ороһон байгаа. Аха дүү хоёрой хэниинь шьеб баригдаха болоһоноо гэнтэ обёоржорхиходоо:

— «Тайфун»—гээд сошордошобо.

Загаһашад бүхы хэрэгсэлнүүдээ хаяад, эрье тээшэ онгосоо залаба. Тэдэнэр ямаршье ехэ хүсэтэй һалхи шуурганһаа айгаа бэшэ, харин урдаханаа харагдаһан харуулшан теплоход «Тайфунһаа» мэдээ ухаагаа алдаба ха юм.

Теплоход дээрэһээ:

— Мотоороо зогсоогты! — гэһэн капитанай һүртэ абяан соностобо. Уданшьегүй хорюултай газарай уһан дээрэ нюусаар загаһа агнажа ябаһан аха дүү Богатых гэгшэдэй онгосо «Тайфунай» хойноһоо шэрэгдэнхэй ябаа һэн.

Мэнэ һаяхан Баргажанай аймагай арадай сүүд браконьёрнуудай хэрэгые хаража үзөөд, хуули буса ябадал гаргаһанайнь түлөө аха дүү Богатых гэгшэдтэ тус бүридэнь 100—100 түхэригэй яла тохобо.

...Омолёор эгээл элбэг Посольск шобхоһоо, нерпээр элбэг Ушканья аралнууд хүрэтэрхи зайда теплоход «Тайфунай» экипаж залуу капитан Виктор Горяшинай хүтэлбэри доро загаһа хамгаалха хүдэлмэри ябуулдаг юм.

— Мүнөө жэлдэ «Тайфун» теплоходой экипажаархин хэдэн арбаад браконьёрнуудые, мүн тэдэнэй 3 мянга шахуу метр гүльмэ, губшуур бария юм,—гэжэ Баргажанай аймагай загаһа хамгаалха инспектор Василий Петрович Гробышев хөөрэнэ.

«Тайфун» теплоходой командынхидые үшөөл шанга үдэрнүүд хүлеэнэ. Мэнэ гэһээр омоли загаһан түрһөөэ хаяжа эхилхэнь. Тиихэдээ уһанай эгээл гүйхэн газарнууд руу, һүрэг һүрэгөөрөө орожо эхилдэг юм.

Улаан-Үдэ.

(Манай корреспондент).
(«Советская Россия» газетэһээ).

Хилээн-саанаһа

Советскэ Союз—эб найрамдалай найдамтай тулгуури

УЛААН-БААТАР, августын 28. (ТАСС). Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай хэлсээн Советскэ Союзай Коммунис партини, тэрэнэй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын, баатар совет арадай эб найрамдалда дуратай байһаниие үшөө дахин тодорхойлбо гээд «Үнэн» газетэ мүнөөдэр түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэбэ. Советскэ Союз хадаа хэдыдэшье бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай найдамтай тулгуури байһан юм гээд «Үнэн» газетэ үргэлжэлүүлнэ. Иимэ найдамтай тулгуури байһандань мүнөө хүн түрэлтэн улам улам этигэнхэй гэжэ түрүү бэшэг соонь заагдана.

Зүгөөр Москвагай хэлсээндэ хитад хүтэлбэрилэгшэдэй эсэргүүсэһэн ушар, энэ хэлсээнэй ехэ удха шанарые тэдэнэй ойлгоогүй байһаниинь угаа гэмшэлтэй. Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй бэелүүлдэг эшэгүүритэ политика социализмын оронуудай интернациональна нэгэдэлдэ, дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулна. Юундэ, ямар зорилгоор хитад хүтэлбэрилэгшэд эб найрамдалда дуратай хүн зондо эсэргүүгээр тэмсэнэб гээд «Үнэн» газетэ асууба. Юуб гэхэдэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ Москвагай хэлсээнэй туйлай ехэ удха шанартай байһаниие эб найрамдалда дуратай хүн зон ёһотоор сэгнэһэн байна бшуу. Энэ хэлсээн хадаа «дайн байлдаа хэхэ зорилготой этэгээдүүдтэ ашатай туһатай, эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг хүнүүдтэ туһагүй байна» гээд хитад хүтэлбэрилэгшэд хэлэнэ. Энэнь угаа гайхалтай гэжэ түрүү бэшэг соо хэлэгдэнхэй.

Социалис можын оронуудай арадууд, тэрэ тоодо Монголой Арадай Республикын хүн зон Советскэ Союзай эб найрамдалай түшэг тулгуури байһаниие ойлгоно, Советскэ Союз мүнөөнэй туйлай ехэ хүсэтэ зэбсэгтэй болоод, дэлхэйн шэнэ дайе үүсхэхэ һэдэлгэтэй империалис хүсэнүүдтэ эсэргүү найдамтай хаалта хэнэ. Харин гансал хитад хүтэлбэрилэгшэд энээниинь ойлгоногүй. Хүн түрэлтэнэй хахадые һалгажа, хитад хүтэлбэрилэгшэд империализмые үгы хэхэ һэдэлгэтэй. Иимэ политика бэелүүлхэ гээшэ коммунистнуудта тон харша байна гээд түрүү бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондоо һанамжаяа хэлсэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Гэхэ зуура уласхоорондын шухала асуудалнууд тухай бэелүүлдэг буруу политикаяа хитад хүтэлбэрилэгшэдэй зүбтүүлхэ гэжэ оролдодогынь гэмшэлтэй гээд түрүү бэшэг соонь заагдаһан байна. Гадна хитад хүтэлбэрилэгшэд КПСС-эй, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд тушаа худал хуурмаг зүйлнүүдые хэлэнэ гэжэ түрүү бэшэ соонь тэмдэглэгдэнэ.

Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй худал хуурмаг добтолгыень буруушаана

СОФИ, августын 28. (ТАСС). Ядерна туршалга хорихо тухай хэлсээе бүхы дэлхэйн хүн зон һайшаан дэмжэнэ гэжэ «Земеделско знаме» газетэ мүнөөдэр бэшэбэ.

Энэ хэлсээн хадаа эб найрамдал тогтоохо замда хэгдэһэн бодото, шухала алхам болоно гээд хүн түрэлтэн тооложо. Тус хэлсээнэй баталагдахада хүн зондо ехэ этигэл найдабари бии болоо. Тиигэжэ империалис гүрэнүүдэй эзэрхэг түримхэй һэдэлгэтэй бүлэглэлнүүдтэ хаалта хэгдээ гэжэ газетэ үргэлжэлүүлнэ.

Эдэ хархис этэгээдүүдэй түрүүшын зэргэдэ хитад хүтэлбэрилэгшэдэй орошоһониинь айхабтар аягүй байна. Гэхэ зуура эб найрамдалда харша хэрэгүүдые бэелүүлхэдээ хитад хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө нүхэдые өөһэдөө шэлэн олохо эрхэтэй юм ааб даа гээд газетэ саашань бэшэбэ.

КПСС-тэ, Совет гүрэндэ хитад хүтэлбэрилэгшэдэй добтолһон ушарые болгар арад ехэ зэбүүрхэлтэйгээр буруушаана. Тиигээд амгалан ёһоор зэргэ оршон байхын түлөө Советскэ Союзай бэелүүлдэг политикые болгар арад нэгэн дуугаар дэмжэнэ. Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха политиканьдайн байлдаае саража шадаха, эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдэй һанаашалгые буруутуулха байна бшуу гэжэ газетэ тэмдэглэбэ.

Хо Ши Минэй мэдүүлгэ

ХАНОЙ, августын 28. (ТАСС). Урда Вьетнамда тохёолдоһон байдал тухай Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин мүнөөдэр мэдүүлгэ хэбэ.

Һүүлэй үедэ Урда Вьетнамда ехэ хойшолонтой байдал тохёолдобо. Нгодиньдьемовскэ этэгээдүүд дасан сүмэ шатаана, буддистнуудые мүрдэнэ, һургуули, предприятинуудые хаана, багшанар, һурагшадые олоор тушаана. Иимэ хорото аашануудыень манай бүхы арад зон зэбүүрхэн буруушаана. Мүн дэлхэйн арадууд, Холбоото Штадуудай түрүү үзэлтэй хүн зон энээниинень баһа буруушаана гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Урда Вьетнамдахи хүн зоной үнэн зүб уг зорилготой тэмсэл илаха гээд Хо Ши Мин мэдүүлбэ.

Ганын правительствын шиидхэбэри

АККРА, августын 26. (ТАСС). Ажалда амжалта туйлаһанай тула «Ажаллаһанай түлөө үгтэхэ хара мушэнэй орден» гэдэгые бии болгохо тухай Ганын правительство шиидхэбэри гаргаа гээд Ганын бүхы газетэнүүд мүнөөдэр мэдээсэбэ. Ганые хүгжөөлгэдэ ажалай ехэ удха шанартай байһаниие тэмдэглэхын зорилгоор иимэ шэнэ орден бии болгохо шиидхэбэри абтаа. «Ажаллаһанай түлөө үгтэхэ хара мушэнэй орденоор» ажалдаа амжалта туйлаһан Ганын эрхэтэн бүхэн шагнагдаха байна.

Индонезиин Республикын ниислэл Джакарта. Ху… олоор ябадаг үйлсэдэ. ТАСС-ай фотох…

Алдарта ой…

ПРАГА, августын 28. (ТАСС). Социалис Чехословакиин ажалшад словацка арадай восстаниин болоһоор 19 жэл гүйсэһэнэй ойе баяр ёһололой оршон байдалда гэмдэглэнэ.

Коммунис партиин хүтэлбэреэр арад зон 19 жэлэй саада тээ фашис дарлалтада эсэргүү тэмсэлдэ бодожо, гайхамшагта амжалтануудые туйлаһан байна. Словацка восстани словацка, чешскэ арадуудай хуби заяанда туйлай ехэ үүргэтэй байгаа.

Арадай засагай үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада бэелүүлэгдэһэн социально-экономическа хубилалтануудай дүнгүүдые словацка арад эдэ үдэрнүүдтэ сэгнэн тодорхойлжо байна. 1937 онойхитой сасуулхада, 1962 ондо Словакида промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 12 дахин ехэдхэгдээ. Элдэб продукци гаргадаг 250 промышленна предприятинууд Словакида баригдаа. Социалис индустриин асари ехэ барилга—Зүүн Словакии… лургическа комбинат… дожо байнхай. Орон… түрүүшынхеэ эндэ ба… никелевэ завод һаяш… дукци гаргажа эхилэ… Словакида түрүүшын… электростанци ба… Чешскэ арадай, Совет… зай, бусад социалис… дай туһаламжын аша… вакиин индустриальна… тэдэ ехэ амжалтануу… даа.

Словацка арадай… ниин түбынь Банска-… город байһан түүхэт… городтошье, мүн С… арадай восстаниин… холбоотой город, һуу… эдэ үдэрнүүдтэ һайнл… но. Восстанида ха… партизануудтай уул… гэргэгдэнэ. Мүн… тухай лекци, хөөрэлд… дай фестиваль үнгэ… Словакиие сүлөөлхы… наһа бараһан хүнүүдэ… дэ баглаа сэсэгүүд та…

Ехээр һонирхоно…

ВАРШАВА, августын 28. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Югославида айлшалжа байһаниие Полышын ажалшад ехээр һонирхоно.

«Бэе бэеэ хүсэдөөр ойлголсоно», «Хоёр оронуудай хоорондохи харилсаануудые хүгжөөлгэдэ онсо анхарал табигдаа», «Уласхоорондын шухала асуудалнуудаар, СССР Югослави хоёрой хоорондохи харисаанууд тухай асуудалнуудаар хүсэдөөр үгээ ойлголсобо» гэһэн гар… Варшавын бүхы га… хэнэ. Тиигээд Н. С. … Иосип Броз Тито хоё… сээнүүд тухай Варш… зетэнүүд түрүүшын… нуудтаа мэдээсэнэ.

Социалис, бусад ту… сэнүүдэй нэгэдэлые б… хэ талаар уласхооро… дэлмэришэнэй хүдэлө… хала асуудалнуудаа… Хрущев И. Броз Тито… намжануудаа хэлсэ… Полышын газетэнүүд… тэмдэглэбэ.

Һунгалтын урда тэ…

БЕРЛИН, августын 28. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикада үнгэргэгдэхэ һунгалтада бэлэдхэл шэнэ шатадаа оробо. Хаа хаанагүй, предприяти, хүдөө ажахын кооператив, эмхи зургаан, һургуулинуудта олон хүнэй хабаадалгатай суглаан үнгэргэгдэнэ. Тэндээ Арадай палатын, окружной суглаануудай депутадта кандидадуудые дэбжүүлнэ. ГДР-эй хүн зон үйлэдбэриин түрүүшүүлые, мэдээжэ эрдэмтэдые, гүрэнэй, ниитын ажал ябуулагшадые депутадта кандидадаар дэбжүүлжэ байна.

Арадай палатын депутадта кандидадуудай тоодо СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Отто Гротеволь болон СЕПГ-гэй бусад хүтэлбэрилэгшэд, демократическа партинуудай, олониитын хабаададаг организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд оронхой. Мүнөө үнгэргэгдэжэ байһан һунгагшадай суглаанда Арадай палатын, окружной суглаанай депутадта кандидадууд үгэ хэлэнэ. Торгеловдохи шудхалгын предприятиин ажалшадай суглаанда СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, ГДР … нистрнүүдэй Соведэй … лэгшын нэгэдэхи … Вилли Штоф үгэ хэ… хэдээ Германиин Де… ческа Республикын … рондын нэрэ хүндь… дээшэлжэ байһан ту… тэмдэглэбэ. Бонной п… ство Москвагай … гараа табиха баатай … доол адляар Германи… кратическа Республи… шошожо байһаниие … болохо байха гээ… Штоф мэдүүлбэ.

Германиин Демок… Республикын дотоод… гүүдтэ хамаарха … В. Штоф сэхэ шууд б… гаа. ГДР-эй прав… арад зонойнгоо хүсэ… зэлгые бэелүүлэн, эб… далай политика сэхэ … лүүлхэ гэжэ тэрэ мэ…

Герын текстильнэ п… гинуудай ажалшадай… тын урда тээхи с… СЕПГ-гэй ЦК-гай по… гой гэшүүн, професс… берт Норден үгэ хэлэ… эй правительство с… шье эб найрамдал ха… дайнай аюулые бага… литика бэелүүлхэ гэ… һанамжалба.

Редактор
Ц. О. ОЧ…

Манай адрес, телефону…

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. У… улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. … тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата- … отделов: сельскохозяйственного производства и па… жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и … ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеолог… —24-74, советского строительства и быта—34-93, ра… ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и пере… 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культу… Бурятской АССР.

Н00512. Зак. №…

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной августын 30.